

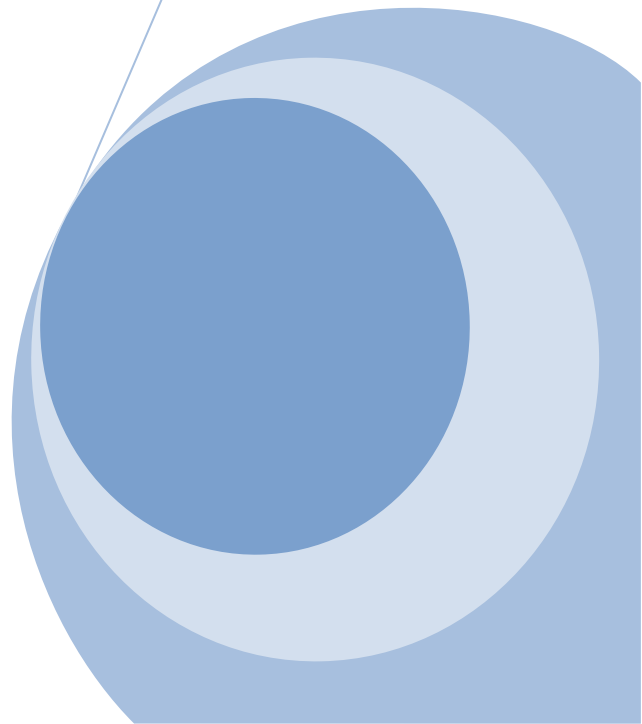
К.О. Салан

С.В. Цимбал

ГІТАРА – КРОК ЗА КРОКОМ

Навчально-репертуарний
посібник для гітаристів-
початківців

Київ – 2016

Рекомендовано до друку Вченою радою Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка (*протокол №10 від 12. 05. 2016 р.*)

Упорядники:

Салан К.О., старший викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка;

Цимбал С.В., викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Рецензенти:

Завадська Т.М., канд.. пед. Наук, професор кафедри фортепіанного виконавства і художньої культури Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова;

Шевченко П.М., ст.. викладач кафедри мистецьких дисциплін Канівського гуманітарного інституту УДПУ імені Павла Тичини.

Гітара – крок за кроком: Навчально-репертуарний посібник для гітаристів-початківців / упорядники К.О.Салан, С.В. Цимбал – К.:Тонар, 2016р.

Навчально-репертуарний посібник для гітаристів-початківців містить різноманітні п'єси для гітари від найлегших до досить складних, історичні відомості про гітару та видатних гітаристів, відомості про різновиди та будову гітари та деякі методичні рекомендації щодо освоєння техніки гри на гітарі. Твори розміщено з урахуванням поступового зростання складності.

Посібник адресовано студентам спеціальності «Музичне мистецтво» (дисципліна «Додатковий інструмент»), учням музичних шкіл та всім бажаючим навчитися гри на гітарі.

© Салан К.О., 2016

© Цимбал С.В., 2016

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016

ВІД УПОРЯДНИКІВ

Вітаємо!

Ви тримаєте в руках новий посібник «Гітара – крок за кроком», до якого увійшли різноманітні твори для гітаристів-початківців. За допомогою цієї збірки ви зможете познайомитись з гітарною музикою усього світу, написаною в різні епохи та у різних жанрах.

Посібник складається з Інтродукції «Знайомтесь, ГІТАРА» та чотирьох нотних розділів:

- Одноголосні твори.
- Багатоголосні твори.
- Етюди.
- Ансамблі.

Твори розміщено з урахуванням поступового зростання складності.

Посібник розрахований на студентів музично-педагогічних спеціальностей училищ, коледжів, інститутів для занять з дисципліни «Додатковий музичний інструмент (гітара)», учнів молодших класів дитячих музичних шкіл та усіх хто потребує нескладний репертуар для навчання гри на гітарі та володіє нотною грамотою.

Ми намагались відібрати твори, що мають не тільки навчальну, а й музичну цінність. Сподіваємось, що вам буде цікаво і приємно виконувати та слухати їх.

Перед нами не стояло завдання замінити цим посібником вчителя, тому ми обмежились короткими рекомендаціями щодо виконання творів у кожному розділі. Сподіваємось, що наші настанови не будуть суперечити побажанням викладачів, а історичні замальовки про гітару та видатних гітаристів нададуть вам додаткової наснаги до занять. Також, на нашу думку, не завадять і деякі відомості про різновиди та будову гітари.

Кожен твір апробовано на заняттях з додаткового музичного інструменту.

Бажаємо приємно та корисно провести час з цією книгою!

Викладачі кафедри
інструментально-виконавської майстерності
Інституту мистецтв
Київського університету імені Бориса Грінченка
Катерина Салан та Сергій Цимбал

ІНТРОДУКЦІЯ

Знайомтесь, ГІТАРА!

Історія гітари сходиться до глибокої давнини. Її колискою були країни Близького і Середнього Сходу, де вона з'явилася кілька тисячоліть тому.

Однак перш ніж з'явитися в традиційному вигляді гітара пройшла довгий шлях розвитку. На думку ряду дослідників, лук первісного мисливця міг використовуватися не тільки як зброя, а й як музичний інструмент. Так, якщо на лук натягнути не одну тятиву, а кілька, то в силу їх різної довжини, сили натягу і товщини змінюється висота видаваного звуку. Ймовірно, саме такий вигляд мав музичний інструмент, що став прототипом асиро-вавілонської та єгипетської кіфари. У свою чергу, стародавні кіфари стали «предками» гітари.

На давньоєгипетських пірамідах та ассирійських архітектурних пам'ятках зустрічаються ієрогліфи, що зображують інструмент Набла, який за формою віддалено нагадує гітару. Цікаво, що тим самим ієрогліфом у стародавніх єгиптян позначалися поняття «добро», «добре», «красиво».

У Месопотамії та Єгипті деякі різновиди кіфар (у тому числі єгипетська Набла і арабський ель-ауд) отримали подальший конструктивний розвиток і поширилися по всьому середземноморському узбережжю вже в III–II тисячоліттях до нової ери. До цього часу у країнах Малої Азії зустрічається музичний інструмент «Кініра», споріднений гітарі. У Стародавній Греції найпопулярнішими музичними інструментами були кітарра, ліра, арфа, пандора.

У перших століттях нової ери в середземноморських країнах Європи була поширена латинська гітара, споріднена грецькій. Була відома і найближча родичка гітари – лютня. Назва «лютня» походить від арабського слова «ель-ауд», що означає «дерев'яний» або «милосвучний».

Є припущення, що лютню і гітару занесли до Європи араби через завойовану ними у VIII столітті Іспанію. Швидше за все, однак, ці інструменти поширилися в Європі через давню Грецію завдяки її культурним зв'язкам з країнами Близького та Середнього Сходу.

До XVI ст. гітара була три- та чотириструнною. Грали на ній пальцями і плектром (кістяна чи черепахова пластинка).

У XVI ст. в Іспанії з'явилася п'ятиструнна гітара і з цього часу вона стала називатися іспанською гітарою. Струни ставилися подвійні, іноді перша струна («співуча») була одинарною. З усіх європейських країн найбільшого поширення гітара отримала в Іспанії, де вона стала справді народним інструментом.

З появою п'ятої струни і, завдяки цьому, збільшенням художньо-виконавських можливостей гітара починає успішно конкурувати з лютнею і віолою, своїми попередницями, і поступово витісняє їх з музичного ужитку.

З'являється цілий ряд найталановитіших віртуозів і композиторів, які підняли мистецтво гри на гітарі на дуже високий рівень. Серед них Ф. Корбетта (1620–1681), придворний гітарист королів Іспанії, Франції та Англії; його учень Р. де Візе (1650–1725), придворний гітарист короля Франції Людовіка XIV; Ф. Камп'юне (1686–1748); Г. Санз (1640–1710) та багато інших.

Починають виходити перші табулатурні збірники та навчальні посібники для гітари: «Книга гітари» Р. де Візе (1682), «Нові відкриття гітари» Ф. Камп'юне (1705) та багато інших. У них друкувалися старовинні іспанські танці: пасакалії, чакони, сарабанди, фолії та інші п'єси.

У другій половині XVIII ст. з'являється шестиструнна гітара (за твердженнями істориків, знову в Іспанії). З появою шостої струни і заміною подвійних струн одинарними починається триумфальна хода гітари по країнах і континентах! У такому вигляді існує вона й дотепер. Музичні можливості шестиструнної гітари виявилися настільки великими, що вона стає одним з найулюбленіших інструментів у виконавців та слухачів.

Починається «золотий вік» гітари. Він пов'язаний з іменами іспанських композиторів і гітаристів-віртуозів Ф. Сора (1778–1839), Д. Агуадо (1784–1849) та італійських: Ф. Каруллі (1770–1871), М. Джуліані (1781–1829), М. Каркассі (1792–1853).

Цікава й дуже самобутня історія гітари у Росії.

Російський історик М. Карамзін писав, що ще в VI ст. слов'яни полюбили грати на кіфарі та гуслах, не розлучаючись з ними навіть у суворих військових походах. Грали в Росії і на чотириструнній гітарі.

У 1769 р. академік Я. Штелин згадував про появу в царювання імператриці Єлизавети італійської п'ятиструнної гітари, для якої видавалися спеціальні музичні журнали.

Наприкінці XVIII ст. в Росії з'являється шестиструнна гітара. Незабаром вона стає популярною в усіх прошарках суспільства. Друкуються перші «Школи гри» на цьому інструменті і різні нотні видання. Найстаршою «Школою», виданою в Росії, є «Удосконалена гітарна школа для шести струн, або Керівництво грати самоучкою на гітарі» Ігнатія фон Гельда. Вийшла вона на початку XIX ст. російською та німецькою мовами.

У той самий період у Петербурзі видаються «Етюди» і «Чотири сонати» для фортепіано та шестиструнної гітари відомого віртуоза, композитора і педагога П. Гальяні, «Новий журнал для шестиструнної гітари» А. Березовського.

У 1821–1823 рр. у Москві та Нижньому Новгороді були відкриті «Музичні академії», в яких юнаки та дівчата навчалися грі на гітарі. З'являються видатні російські гітаристи-віртуози: М. Соколовський, М. Макаров, В. Лебедев.

На відміну від класичної гітари, яка мала шість струн, в російській акустичній гітарі їх було сім.

Офіційно гітара з'явилася в Росії наприкінці XVIII–XIX століття. Популярність семиструнної гітари музикознавці пов'язують з видатним російським гітаристом і музикантом Андрієм Йосиповичем Сіхрою, який для семиструнної гітари написав близько тисячі творів.

Вважається, що саме легендарний Андрій Сіхра винайшов і поклав початок російської гітарі. Семиструнна гітара була популярна в Росії до Жовтневої революції. Далі професійні музиканти все більше почали звертатися до класичного інструменту – шестиструнної гітари, а семиструнною гітарою користувалися лише деякі виконавці авторських пісень, барди, а також цигани, що жили в Росії. Тому російську гітару ще називали циганською. У наш час російська циганська гітара застосовується вкрай рідко для виконання російських романсів.

У другій половині XIX ст. настає занепад гітарного мистецтва. Досягнувши свого розквіту оперна, симфонічна та інструментальна музика відсунула гітару на задній план і затримала її розвиток на багато десятиліть. Але ще більшою мірою сприяли цьому міщанська мода і смаки, що поширилися в усіх прошарках суспільства. За образним висловом Андреаса Сеговії, найвідомішого гітариста XX ст., «гітару повісили на стіни перукарень», основним її призначенням став акомпанемент пісенькам і романсам, музиканти перестали вважати гітару серйозним інструментом. Багато старих традицій зійшли нанівець, загинула незліченна кількість рідкісних нот і манускриптів; талановитих виконавців і композиторів ставало все менше – дилетантство і нецтво заповнили гітарне мистецтво.

Занепад поширився на всі європейські країни, але найменше це стосується Іспанії, в якій і почалося нове відродження гітари [13].

Музикантом, який повернув добре ім'я гітарі і підняв її мистецтво на нову, небачену до того часу висоту, був Франсіско Ешеа Таррега, видатний іспанський гітарист-віртуоз, композитор, основоположник сучасної школи гри на гітарі.

Стрімкий розвиток музичних стилів і напрямків у гітарній індустрії призвели до того, що класична гітара далі продовжила свою еволюцію. Сучасні акустичні гітари можуть мати вбудовані звукознімачі: магнітні, п'єзоелектричні, з еквалайзером і регулятором гучності.

Акустичні гітари – це гітари, які досить голосно та якісно звучать без використання звукопідсилюючої апаратури. Акустичні гітари поділяються на дві підгрупи: класична та естрадна.

Класична гітара має досить широкий гриф та об'ємний корпус. Струни на класичній гітарі, як правило, синтетичні. А естрадна гітара має більш вузький гриф. На верхню деку може встановлюватися накладка пікгард (*англ.* pickguard) – тонка пластинка з твердого матеріалу (наприклад, пластмаси), що прикріплюється нижче першої струни, і оберігає гітару від руйнівного впливу ударів медіатора, необхідних під час виконання гри боєм. Спосіб кріплення струн у підставці може так само

відрізнятися від способу, використовуваного у класичній гітарі. Струни на естрадних гітарах переважно металеві, рідше синтетичні.

Сьогодні існує безліч форм акустичних гітар, але зосередимося на основних її видах.

Дредноут – акустична гітара, що відрізняється збільшеним корпусом. Вона характерна підвищеною гучністю і переважанням низьких частот в тембрі. Була розроблена у 20-х роках ХХ ст. знаменитою фірмою «Мартін», яка до цього часу є стандартом виробництва гітари. У 20-х роках акустичну гітару використовували для гри у стилі кантрі та популярної музики, в 50-х роках на ній виконували домашню музику бардівських стилів, акустичний блюз.

Джамбо – акустична гітара з металевими струнами, якій властива більш округла, ніж у решти гітар, форма і дуже великий розмір корпусу. Це надає їй відносно більш гучне звучання. Такі інструменти призначені, в основному, для акомпанементу співу або соло-інструментам і використовуються здебільшого в рок, поп, блюз, кантрі музиці. Такі гітари ідеальні в ролі ритм-гітар, хоча в наш час вони стали відносною рідкістю.

Напівакустичні гітари – це гітари, на яких можна грати, як через звукопідсилюючу апаратуру, так і без неї. Але не розраховуйте, що цей тип гітар буде, без апаратури, звучати так само, як акустичні гітари. У них і гучність поступається, і баланс частот не той.

Електрогітара – різновид гітари з електричними звукознімачами, що перетворюють коливання металевих струн в коливання електричного струму. Сигнал із звукознімачів може бути оброблений для отримання різних звукових ефектів і потім підсилений для відтворення через динаміки.

Перші електрогітари для масового ринку справила в 1931 р. Electro String Company, утворена Полом Бартом, Джорджем Бьюшамом і Адольфом Рікенбакером. Ці інструменти, зроблені з алюмінію, отримали від музикантів любовне прізвисько «fryingpans» («сковорідки»).

Слід зазначити, що застосування звукознімачів у джаз-бендах 30–40-х років ХХ ст. призвело до цілої революції у музичній сфері в середині століття. Виявилося, що спотворення звуку, що спочатку розглядалося як дефект, що може народжувати нескінченну кількість раніше невідомих тембрів. Після цього електрична гітара на кілька десятиліть стала повноправною королевою кількох нових жанрів – від гітарного попа до важких форм метала і нойз-року.

На початку 1950-х років ХХ ст. американські інженер і підприємець Лео Фендер та інженер і музикант Лес Пол незалежно один від одного винайшли електричну гітару із суцільним дерев'яним корпусом, конструкція якої збереглася без змін до сьогодні.

Про те, хто з гітаристів перший перейшов з «акустики» в «електрику», досі точаться суперечки. Претендентів на роль піонерів двоє: Лес Пол (який стверджував, що почав експериментувати в цій області на початку 20-х років) і техаський джазмен Едді Дерхем, який в 1928 р. увійшов до складу групи Уолтера Пейджа «The Blue Devils».

Значущою зіркою гри на електрогітарі став Чарлі Крістіан, який набув широкої популярності у 1939–1942 рр., але заслуженої слави досягти не встиг (в 23 роки помер від туберкульозу). Історики джазу стверджують, що саме він став ключовою фігурою в історії сучасної електрогітари, вплинувши на творчість таких майстрів, як Елдон Шемблін, Мерл Тревіс, Хенк Томпсон, Чет Еткінс, Білл Блек, Джиммі Брайант, Барні Кессел, Уес Монтгомері.

Ось тільки маленька частина великої історії сучасної гітари. Залишилося тільки додати, що багато в чому сама конструкція інструмента зумовлює для якого виду

музики він використовується. На звучання гітари впливають її вигляд, техніка гри на гітарі, сорт дерева, з якого зроблений інструмент. Залежно від сорту дерева деякі інструменти краще звучать у студії, а інші краще на сцені. Це залежить від підсилення, налаштувань мікшерського пульта та додаткових пристроїв обробки звуку. [16]

Будова гітари

Розглянемо будову класичної шестиструнної гітари у загальному вигляді. Основні частини гітари – це гриф і корпус (інколи його називають «барабан»).

Пропонуємо спочатку вивчити корпус класичної гітари. Він складається з верхньої деки, нижньої деки та обечайки.

Верхня дека:

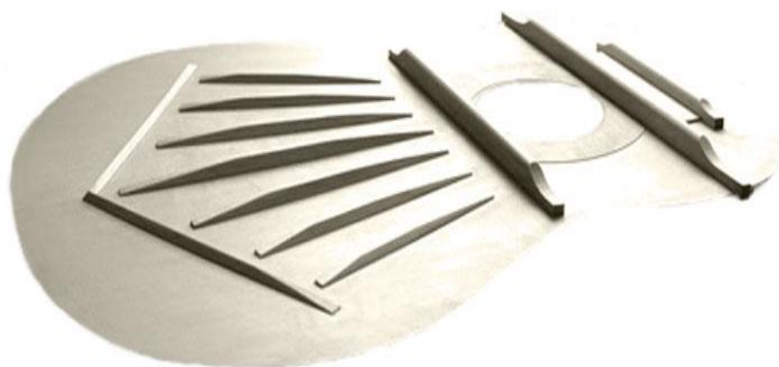
Ця частина має безпосередній вплив на кінцевий звук інструменту. Можна сказати, що верхня дека – серце гітари. Вона збирається з двох половин, які склеюють по поздовжній лінії. Щоб домогтися чистого звуку, необхідно склеїти дві симетричні частини. Гітарні майстри використовують прийом «відкрита книга»:

брусок деревини поздовжньо розпилюють посередині, після чого дві частини склеюють між собою. Товщина варіюється від 2,5 до 4 мм залежно від використаного дерева, а також вартості гітари. Як матеріал для верхньої деки (для дешевих гітар) використовують спресовану фанеру. У більш дорогих моделях використовується ялина або кедр. Останні додають звучанню щільність і виразність. Згодом верхня дека покривається шаром лаку, який захищає дерево, а також надає інструменту гарний вигляд.

У центрі верхньої деки розміщено розетку – отвір діаметром 8,5 см, через який звукові хвилі потрапляють у порожнину гітари, багаторазово відбиваються і виходять назовні. Розетка прикрашається декоративним малюнком. Це може бути просто наклейка, а може бути інкрустована дощечка, зібрана з найдрібніших деталей. Інколи виготовлення останньої займає у майстра цілий тиждень, тому що йому потрібно зібрати цей елемент з більш ніж 10 000 деталей.

У нижній частині деки неважко розгледіти так звану підставку. Ця прямокутна дощечка завдовжки до 20 см і близько 3 см завширшки. Виготовляється з твердих порід деревини таких, як палісандр або чорне дерево. На підставці стоїть нижній поріжок, зроблений з пластмаси або слонової кістки. У ньому є шість неглибоких прорізів, які фіксують струни на певній відстані від корпусу і одна від одної. Кінці струн кріпляться в нижню частину підставки.

Розглянемо верхню деку з іншого ракурсу – з внутрішньої сторони.

Тут вже немає тієї краси, до якої ми так звикли. А все тому, що внутрішня сторона верхньої (а втім і нижньої) деки «усипана» дерев'яними смужками за вширшки близько 2 см і

завдовжки близько 12 см. Така система «пружин» надає деці жорсткість, яка необхідна для запобігання деформації корпусу під тиском натягнутих струн.

Нижня дека (задня сторона гітари) за будовою нагадує свою сестру – верхню деку. Відмінності полягають у сортах дерева, а також у відсутності розетки та підставки. Для виготовлення цієї частини гітари використовується палісандр, кипарис, червоне дерево, а також клен, який робить звучання м'яким і оксамитовим.

Але знову ж таки, все залежить від ціни інструменту. Внутрішня частина нижньої деки також укріплена конструкцією дерев'яних «пружин». І якщо гітару

виготовлять з трохи вигнутою нижньою декою, то саме ця конструкція додасть інструменту необхідну форму.

Обечайки являють собою дві смужки завширшки 9–10 см, які утворюють стінки гітари.

Виготовляють з того самого сорту дерева, що й нижню деку (у дорогих інструментах), але найчастіше з фанери.

Гітарний гриф являє собою дошку завдовжки від 60–70 см (залежно від мензури) і завширшки близько 5–6 см. Виконано гриф зазвичай з кедра.

Зверху наклеюється накладка з палісандра або чорного дерева. У накладку врізаються металеві смужки, так звані лади. Стандартом для класичних гітар є установка 19 ладів, відстань між якими збільшується в міру наближення до верхнього поріжку. Лицьова сторона грифа плоска, зворотна–злегка випукла. Це зроблено для того, щоб гітаристу було легше охоплювати гриф під час гри у будь-якій позиції.

Головка кріпиться до грифа під деяким кутом і складається з кількох деталей. Верхній поріжок зроблений з пластмаси або кістки і служить, нижній, для фіксації струн на певній відстані від накладки, а також одна від одної. Далі йдуть так звані колки – механізм для настроювання гітари. У головці грифа вирізаються дві поздовжні смужки, після чого в кожний отриманий отвір кріпляться по три гвинтові механізми. Вони допомагають настроїти гітару натягуванням або послабленням кожної окремо взятої струни.

До корпусу гриф приклеюється за допомогою п'яти грифа.

А тепер познайомимось із «сестрою» класичної гітари, електрогітарою.

Відомо, що гітар існує багато. Погляньте на дві версії одного інструмента: класична гітара та електрогітара

Схожі, чи не так? Корпус, гриф, струни – все є і «там і тут». Але є і відмінності, причому істотні. Почнемо з корпусу. Він цілісний. Тобто в ньому немає розетки, до якої б потрапляли звукові коливання. Звук електрогітари формується завдяки звукознімачам.

Струнотримач (або як його ще називають «бридж»)

відрізняється від такого самого на класичній гітарі.

Подивимось трохи нижче звукознімачів і побачимо накладку (*англ.* Pickguard). Накладка вберігає лакований корпус електрогітари від подряпин, які може завдати медіатор, спрямований рукою надмірно імпульсивного гітариста.

На прикладі електрогітари «Gibson Les Paul Standard» розглянемо систему управління електронікою.

Switch або перемикач відповідає за активний у даний момент звукознімач. На цій гітарі перемикач трипозиційний. У верхньому положенні активний нековий звукознімач (*англ.* neck, гриф), тобто той, який ближче до грифа. У середньому

положенні активні обидва звукознімачі. А в нижньому положенні активний бріджевий звукознімач (*англ.* bridge), тобто той, який ближче до струнотримачів.

Що ж до чотирьох ручок знизу корпусу, то їх можна умовно розділити на дві підгрупи по дві штуки. Кожна така підгрупа відповідає за один звукознімач. Одна ручка у підгрупі призначена для регулювання гучності, друга – для регулювання тону.

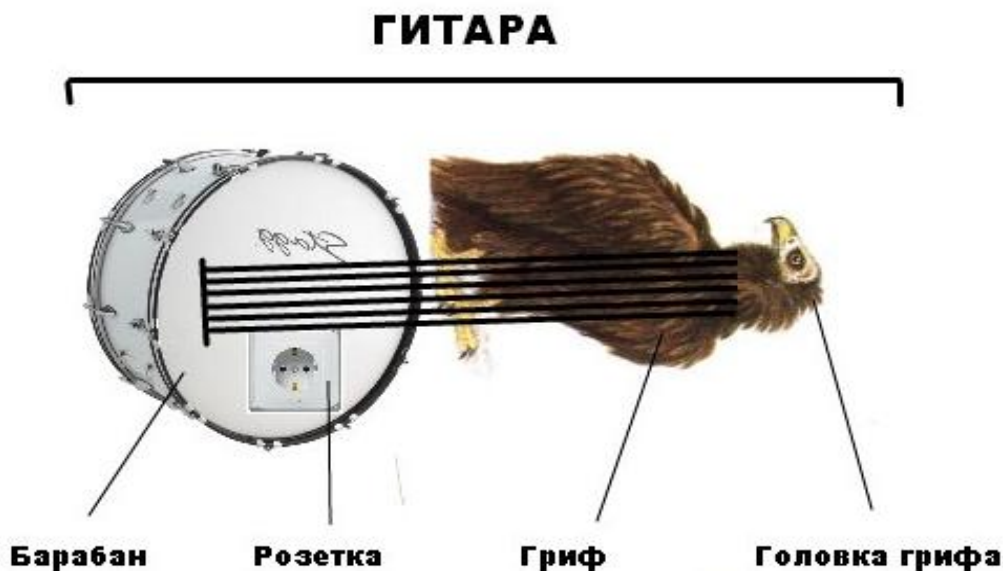
Переходимо до грифа. Помічаємо, що кількість ладів перевищує їх кількість на класичній гітарі. На електрогітару зазвичай ставлять від 22 до 27 ладів, а в «класиці» їх налічується всього 19. Збільшена кількість ладів відкриває перед гітаристами нові горизонти. Адже тепер з'являється можливість «залізти» ще вище. Там, на недосяжній висоті для класичних гітаристів, народжуються знамениті соло-партії, що пронизують твори таких відомих груп, як «Led Zeppelin», «Iron Maiden», «AC/DC», «Metallica», «Megadeth» та інших відомих колективів.

З ладами розібралися, що ж далі? Під накладкою, виготовленої з чорного дерева або палісандра, схована цікава деталь конструкції електрогітари – анкерний стрижень. Це металевий виріб (завширшки від 4 до 6 мм) вклеюється в гриф не просто так. Адже на електрогітарі натягнуті металеві струни, тому тиск струн на дерево в рази перевищує тиск, який чинять їх нейлонові побратими. Внаслідок чого гриф під таким гігантським натягом з часом може деформуватися. Ось тут-то і приходиться на допомогу анкерний стрижень. Один його кінець надійно фіксується, а на іншому знаходиться регулювальний болт. Натягуючи або послаблюючи анкер, ми можемо змінювати ступінь прогину грифа, тим самим випрямляючи його.

Головка грифа електрогітари хоч і має відмінну форму, проте не несе в собі істотних відмінностей від класичної інтерпретації інструменту. Тому не будемо загострювати на ній свою увагу.

А загалом гітару можна уявити так:

Це жарт!

А тепер цілком серйозно.

Необхідно знати

Відповідність номера струни та музичної ноти, відтвореної цією струною, називається «стрій гітари». Існує безліч варіантів строїв, підходящих для різних типів гітар, різних жанрів музики і різних технік виконання. Найвідомішим і найпоширенішим є так званий «стандартний стрій», відповідний для шестиструнної гітари. У цьому строї струни настроюються наступним чином:

1-ша струна - нота «мі» першої октави (e1)

2-га струна - нота «сі» малої октави (h)

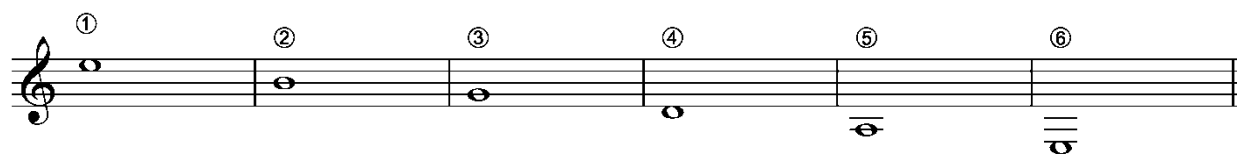
3-тя струна - нота «соль» малої октави (g)

4-та струна - нота «ре» малої октави (d)

5-та струна - нота «ля» великої октави (A)

6-та струна - нота «мі» великої октави (E)

Для зручності читання ноти для гітари записують на октаву вище:

Розташування нот на грифі шестиструнної гітари:

0   I   II   III   IV   V   VI   VII

відкрита струна   ААД   ААД   ААД   ААД   ААД   ААД   ААД

1 струна

2 струна

3 струна

4 струна

5 струна

6 струна

Правильна посадка гітариста – це правильний початок навчання. На початку навчання вам буде досить важко зберігати правильні положення рук і корпусу, але все ж намагайтеся дотримуватися усіх правил і порад.

Отже давайте розглянемо варіанти посадки гітариста. Основних положень при грі на класичній гітарі можна виділити два. Це класичне і стандартне положення.

Класичне положення:

При такому положенні гітару потрібно покласти на підняту ліву ногу. Гриф гітари піднятий приблизно на 45 градусів, головка грифа повинна знаходитися приблизно на одній висоті з вашим плечем. Для підведення лівої

ноги можна використовувати спеціальну підставку або супорт (підставка під деку гітари на ногу гітариста)

Стандартне положення:

Гітара лягає вигином корпусу на праве стегно. Інструмент потрібно тримати приблизно на горизонтальному рівні. При такому положенні намагайтеся не сутулитися і розслабте плечі.

Це положення характерне для виконавців поп-музики, бардів та менш розповсюджене для класичних виконавців.

Для гри стоячи вам обов'язково знадобиться ремінь. Підійде будь-який ремінь з музичного магазину, хоча ремінь з неармованими отворами може підвести вас у самий відповідальний момент. Не пошкодуйте грошей на якісний шкіряний ремінь – це виправдає себе.

Положення при грі на гітарі стоячи виглядає так:

Хоча ні! Отак:

Або так:

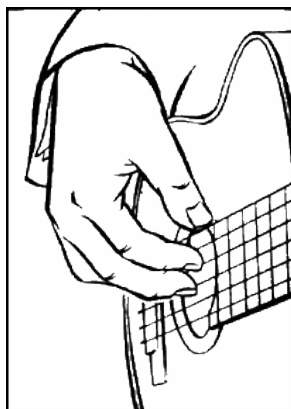

Коли гітара висить на ремені, руки отримують більшу свободу рухів. Шийку грифа необхідно тримати під кутом 30-45 градусів до горизонталі. Важливо також відрегулювати довжину ременя, щоб гітара знаходилась на потрібній висоті. Слід стежити за тим, щоб струнотримач знаходився на рівні вашої талії. Коли у вас з'явиться певний досвід, ви навчитесь самостійно визначати, під яким кутом і на якій висоті вам найкраще тримати інструмент. Часто доводиться бачити рок-музикантів з гітарами, що висять на дуже довгих ременях. Можливо, це виглядає ефектно, але ускладнює гру. Чим далі від виконавця знаходиться гриф гітари, тим під більшим кутом доводиться згинати ліву руку. Ви швидко відчуєте, що у вашій кисті є м'язи, про існування яких ви й не підозрювали. Це відчуття може виявитися досить болючим.

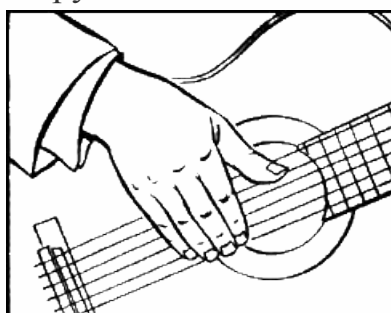
Зверніть увагу на одяг, в якому ви збираєтеся грати. Якщо на вас буде багато одягу, ви будете обмежені в рухах. Занадто широкі рукави будуть чіпляти струни, спотворюючи звук. Металеві гудзики, прикраси, застібки-блискавки будуть торкатися корпусу, створюючи неприємний шум, вони також можуть подряпати інструмент.

Важливо правильно вибрати сидіння. Сидіти слід на стійкій табуретці або на стільці з прямою спинкою, підлога також має бути рівною та твердою. Стільці з підлокітниками мало придатні, тому що вони обмежують рухи рук. Не рекомендуються м'які сидіння, такі, як диван чи ліжко: виконавцю доведеться витратити зайві зусилля для того, щоб утримувати інструмент у потрібному положенні. Це може сприяти появі неправильних навичок.

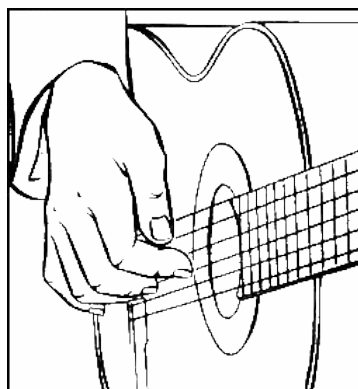
Права рука має розміщуватися так, щоб передпліччя вільно знаходилося на великому закругленні корпусу гітари. Це сприяє не тільки зручності гри, а й додає стійкості інструменту.

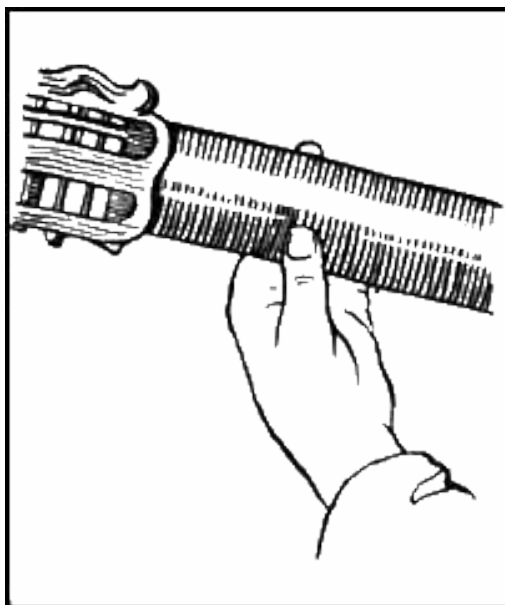
Зап'ясток потрібно розташовувати приблизно на відстані 5 см від верхньої деки. Слідкуйте за тим, щоб лінія перших суглобів вказівного, середнього, безіменного пальців і мізинця була паралельна струнам.

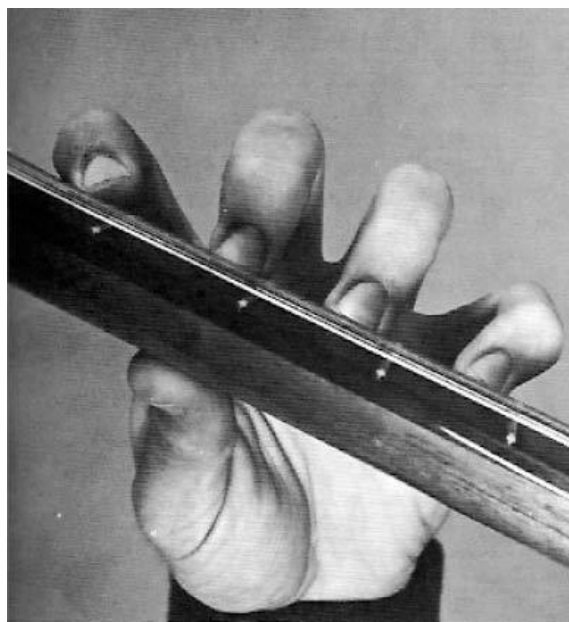
Кисть вашої правої руки має знаходитися в розслабленому положенні і бути округлою, розташовуватися над струнами у вертикальному положенні біля розетки. Намагайтеся розташовувати її таким чином, щоб відставлений великий палець знаходився приблизно по центру. При видобуванні звуків пальці мають бути так само розслаблені і трохи зігнуті в суглобах.

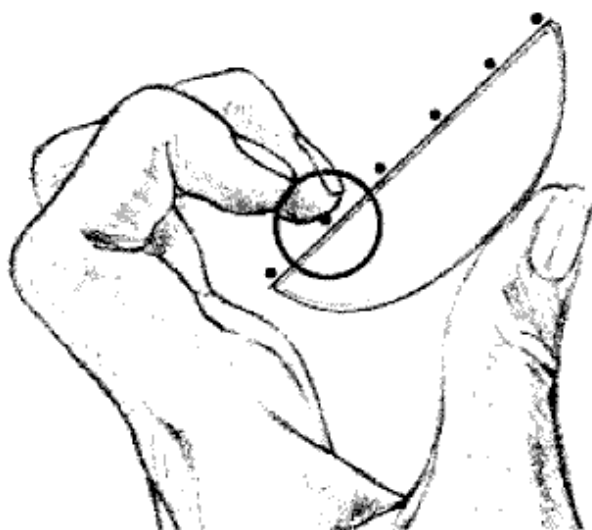
Під час гри на класичній гітарі великий палець на задній поверхні грифа має розміщуватися приблизно на середній лінії задньої частини грифа.

Спробуйте розмістити ліву руку на гітарі таким чином, як показано на малюнку. Для цього вам необхідно буде підняти та округлити зап'ясток, вільно зігнувши пальці і подушечками пальців притиснути струни до грифа.

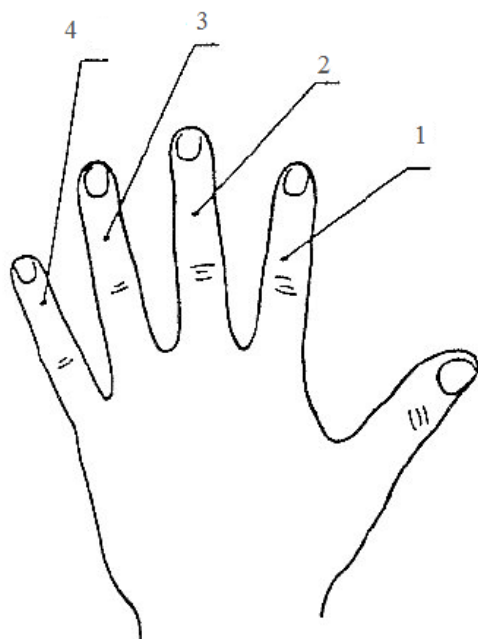

Ваша кисть, точніше її широка сторона, має знаходитися паралельно грифу. Струни намагайтеся притискати кінчиками останніх фаланг пальців. Слідкуйте за тим, щоб вся ваша рука була вільно зігнута, м'язи передпліччя і шиї не перенапружуйте. Так само стежте за тим, щоб ваша спина перебувала в рівному положенні, а голова була лише злегка нахилена. Пальці, що перебувають на струнах, мають залишатися заокругленими, а останні фаланги мають бути перпендикулярними грифу і притискати струни.

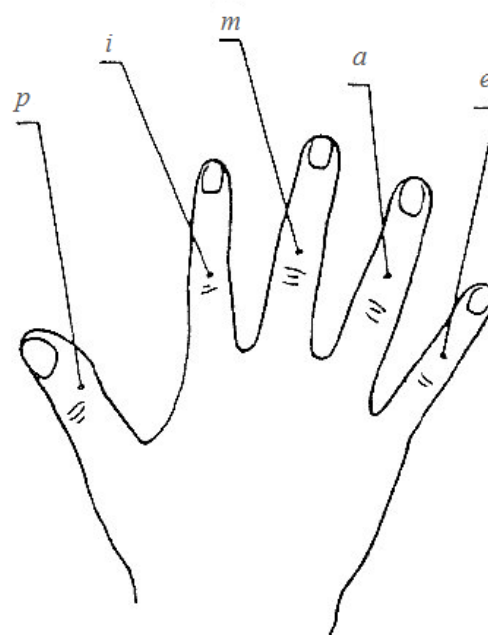

Позначення пальців рук гітариста:

ЛІВА РУКА

ПРАВА РУКА

Позначення пальців правої руки походять від їх іспанських назв:

<i>p</i>	<i>pulgar</i>	великий	+
<i>i</i>	<i>index</i>	вказівний	.
<i>m</i>	<i>medium</i>	середній	..
<i>a</i>	<i>anular</i>	безіменний	...
<i>e</i>	<i>extremo</i>	мізинець	

У деяких виданнях можна зустріти позначення приведені у правій частині таблиці. Слід зазначити, що палець *e* практично не використовується гітаристами.

Положення кисті руки щодо ладів називається «позиція» і позначається римською цифрою. Наприклад, якщо гітарист затискає струну 1-м пальцем на 4-му ладу, то вважається, що рука знаходиться в IV позиції. Незажата струна називається «відкрита».

От, здається, і уся необхідна для початку занять теорія. Тож, сміливіше беріться до справи. Успіхів!

РОЗДІЛ І

«ОДНОГОЛОСНІ ТВОРИ»

Рекомендуємо грати твори цього розділу спочатку за допомогою ударів **апоянд** (*іспан.* Aroando, спираючись – щипок, після якого палець спирається на сусідню струну; за допомогою апоянд виконуються гамообразні пасажі, а також кантілена, що вимагає особливо глибокого і повного звуку), а потім ударами **тірандо** (*іспан.* Tirando, смикати – на відміну від апоянд, палець після щипка не спирається на сусідню, більш товсту струну, а вільно проноситься над нею) для максимально швидкого придбання стійких навичок звуковидобування. (Взагалі, якщо не вказано спеціальний знак апоянд (^), то твір грається прийомом тірандо.) Слід зазначити, що постанова руки під час виконання апоянд та тірандо не має змінюватися суттєво. Уважно слідкуйте за положенням корпусу і рук під час гри. Опановуючи твори цього розділу, необхідно виробити правильну постановку рук та корпусу, щоб надалі вони не створювали незручностей.

Грайте твори спочатку повільно, щоб встигати мислити звуками, а не аплікатурами. Дуже корисно одночасно з розучуванням творів сольфеджувати (співати). Так ви зможете скоріше запам'ятати розташування нот на грифі гітари.

ЧЕРВОНА КОРІВКА

українська народна пісня

«ХОДИТ ЗАЙКА ПО САДУ»

російська народна пісня

ПРИЙШЛА ВЕСНА
українська народна пісня

Allegretto

p i m a m i m i m i m i m i

Musical notation for the Ukrainian folk song 'Прийшла весна'. It consists of two staves in 3/4 time. The first staff has a treble clef and a key signature of one flat. The melody is written with eighth and quarter notes. Below the notes are guitar fret numbers: 3, 2, 0, 1, 0, 2, 0, 3, 2, 0, 3, 2, 0. The second staff continues the melody with a double bar line at the end.

САВКА ТА ГРИШКА
білоруська народна пісня

Allegretto

③ *m i m i i m i m i m*

Musical notation for the Belarusian folk song 'Савка та Гришка'. It consists of two staves in 2/4 time. The first staff has a treble clef and a key signature of one flat. The melody is written with eighth and quarter notes. Below the notes are guitar fret numbers: 0, 2, 2, 3, 2, 3, 0, 2. The second staff continues the melody with a double bar line at the end.

ОЙ, ДЖИГУНЕ, ДЖИГУНЕ
українська народна пісня

Moderato

i m i m i m i m i m i m i

Musical notation for the Ukrainian folk song 'Ой, джигуне, джигуне'. It consists of two staves in 2/4 time. The first staff has a treble clef and a key signature of one flat. The melody is written with eighth and quarter notes. Below the notes are guitar fret numbers: 0, 2, 3, 0, 2, 0, 3, 2, 0, 2. The second staff continues the melody with a double bar line at the end.

МОЛДАВСЬКА НАРОДНА МЕЛОДІЯ

Moderato

② *m i* ① *m i* *m i* ③ *m i* *m i* *m i* ② *m*

Musical notation for the Moldovan folk melody. It consists of two staves in 2/4 time. The first staff has a treble clef and a key signature of one flat. The melody is written with eighth and quarter notes. Below the notes are guitar fret numbers: 3, 4, 1, 0, 2, 0, 1, 0, 3. The second staff continues the melody with a double bar line at the end.

СУЛІКО

грузинська народна пісня

Moderato

i m i m i m i m

ЗОЗУЛЕНЬКА

чеська народна пісня

Scherzando

i m i m i m i m i m i m i m i m

ЖУРАВЕЛЬ

українська народна пісня

Allegro

ОЙ, ПІД ГОРОЮ

українська народна пісня

Andantino

i m i m i m i m i m i m

«СО ВЬЮНОМ Я ХОЖУ»

російська народна пісня

Allegro

p p p p p p m i m i m i m i

СЛОВАЦЬКИЙ НАРОДНИЙ ТАНОК

Moderato

m i m i m i m i m i

Можливо вам здається, що все дуже просто? Чи навпаки – складно? Головне – не зупиняйтесь! Наполегливо і регулярно грайте! І пам'ятайте: постановка, аплікатура, ритм!

ВІСЛА

польська народна пісня

Andante

i m i m i m i m i i m i i m i

Musical score for 'ВІСЛА' (Polish folk song) in 3/4 time, Andante tempo. The score consists of three staves of music. The first staff has a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The second and third staves have a treble clef and a key signature of two sharps (F# and C#). Fingerings are indicated by numbers 1-4 below the notes.

МАЛЕНЬКИЙ ВАЛЬС

О.Іванов-Крамської

Tempo di Valse

p i m p m i p i m p m i p i m

Musical score for 'МАЛЕНЬКИЙ ВАЛЬС' (Little Waltz) in 3/4 time, Tempo di Valse. The score consists of two staves of music. The first staff has a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The second staff has a treble clef and a key signature of one sharp (F#). Fingerings are indicated by numbers 0-4 below the notes. Dynamics are marked with 'p'. The piece includes first and second endings.

ЗОЗУЛЯ

швейцарська народна пісня

Allegro

i m i m i m m i m i m i m

Musical score for 'ЗОЗУЛЯ' (Swiss folk song) in 2/4 time, Allegro tempo. The score consists of three staves of music. The first staff has a treble clef and a key signature of two sharps (F# and C#). The second and third staves have a treble clef and a key signature of two sharps (F# and C#). Fingerings are indicated by numbers 1-4 below the notes. Dynamics are marked with 'p'. The piece includes first and second endings.

КАЗАЧОК

український народний танець

Allegretto

p m i m i m p r r t i m i m p r r r r r r r p r

Musical score for 'КАЗАЧОК' in 2/4 time. The first staff contains the melody with fingerings: 2, 4, 2, 1, 2, 1. The second staff contains the accompaniment, starting with a fermata over the first measure.

КОЛИ СВЯТІ МАРШИРУЮТЬ

американська народна пісня

Allegro

i m i m i m i m

Musical score for 'КОЛИ СВЯТІ МАРШИРУЮТЬ' in 2/4 time. The first staff contains the melody with fingerings: 4, 3, 4, 2, 3, 4, 3, 1. The second staff contains the accompaniment with fingerings: 4, 3, 2, 4, 2, 3, 4, 1, 4.

«АХ, ЗАЧЕМ Я НЕ ЛУЖАЙКА»

Дж. Перголезі

Moderato

m i m i m i m i m i m i

Musical score for '«АХ, ЗАЧЕМ Я НЕ ЛУЖАЙКА»' in 2/4 time. The first staff contains the melody with two endings. The first ending has fingerings: 4, 3, 1, 3, 1, 4, 3, 1, 3, #1, 4, 2. The second ending has fingerings: 2, 4, 1, 3, 4. The second staff contains the accompaniment with fingerings: 1, 4, 3, 1, 4, 3, 1, 2.

ЯНКА

білоруський народний танець

Allegretto

Musical score for 'ЯНКА' in 2/4 time. The first staff contains the melody with fingerings: 0, 1, 3, 0, 3, 2, 1, 3, 1, 4. The second staff contains the accompaniment with fingerings: 3, 4.

РЕВЕ ТА СТОГНЕ ДНІПР ШИРОКИЙ

українська народна пісня

Allegretto

p і т а т і т і т і т і т і т і т і п

i т і т і т і т і т і і т а т і т і п

The musical notation consists of two staves in 3/4 time. The first staff contains the melody with lyrics underneath. The second staff contains a bass line with lyrics underneath. The key signature has two flats (B-flat and E-flat).

ГУДЕ ВІТЕР ВЕЛЬМИ В ПОЛІ

М.Глінка

Allegretto

p т і т і т і т і т і т і

i

The musical notation consists of two staves in 2/4 time. The first staff contains the melody with fingerings (1, 2, 1, 4, 1, 2, 1, 4, 2, 4, 3, 1) underneath. The second staff contains a bass line with fingerings (1, 4, 3, 4, 1, 0, 4, 3, 4, 2, 1, 1) underneath. The key signature has one sharp (F#).

ЧИ ТИ ЧУЛА, ДІВЧИНОНЬКО

українська народна пісня

Andante

p і т і т і т і т і т і т і т

m і т і т і т і т і т і т і т і т і т і т

The musical notation consists of two staves in 3/4 time. The first staff contains the melody with fingerings (0, 0, 3, 2, 0, 4, 0, 1, 4, 3) underneath. The second staff contains a bass line with fingerings (1, 2, 4, 4, 3, 2, 3, 1, 4, 0) underneath. The key signature has two flats (B-flat and E-flat).

РОЗДІЛ II

«БАГАТОГОЛОСНІ ТВОРИ»

У наступних п'єсах звертайте увагу на одночасне видобування звуку в усіх голосах. Слідкуйте за мелодичною лінією, вона завжди має звучати яскравіше, ніж решта звуків. Аплікатуру можна змінювати для зручності виконання, узгоджуючи з викладачем. Слідкуйте за тим, щоб руки не напружувались та не стомлювались.

ІСПАНСЬКИЙ ТАНОК

невідомий автор

Moderato

m a i m a m i m i m a i m i m

АВСТРИЙСЬКА НАРОДНА ПІСНЯ

невідомий автор

Allegretto

i m a i m i m i m a i m

ФРАНЦУЗЬСЬКА НАРОДНА ПІСНЯ

невідомий автор

Allegro moderato

m i m i m i m i m i m i

АНГЛІЙСЬКИЙ ТАНОК

невідомий автор

Moderato

i m i t i m i t i m i t i m i t i m i t i m i

The musical score for 'АНГЛІЙСЬКИЙ ТАНОК' is in G major and common time. It consists of two staves. The upper staff features a melody with various fingerings (1, 2, 3, 4) and dynamic markings (p, p). The lower staff provides a harmonic accompaniment with chords and fingerings (0, 2, 3, 3, 2, 0, 2, 4, 2, 1, 0, 3, 2).

НІЧ

вірменська народна пісня

Andante

The musical score for 'НІЧ' is in D minor and common time. It consists of two staves. The upper staff has a melody with fingerings (1, 4, 1, 4, 2, 4, 0, 4, 3, 4, 2, 3, 1) and dynamic markings (mf, p). The lower staff provides a harmonic accompaniment with chords and fingerings (3, 1, 3).

ГАННУСЯ

чеська народна пісня

Allegretto

The musical score for 'ГАННУСЯ' is in 3/4 time and D major. It consists of three staves. The upper staff has a melody with fingerings (4, 3, 1, 3, 4, 3, 1, 4) and dynamic markings (mf, p). The middle staff includes a 'V' marking and a 'Fine' instruction. The lower staff provides a harmonic accompaniment with chords and fingerings (4, 1, 2, 3, 1). The piece concludes with 'D.C. al Fine' and a final chord with fingerings (2, 3).

«КАК ПОД ГОРКОЙ»
російська народна пісня

Moderato

The musical score for «КАК ПОД ГОРКОЙ» is in 2/4 time, marked Moderato. It consists of two staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a dynamic marking of *mf*. The melody is written in eighth notes. The second staff provides a harmonic accompaniment with chords and some eighth-note patterns. There are some markings above the notes, including a '4' and a '2' with a bar over it.

«ВО ПОЛЕ БЕРЕЗА СТОЯЛА»
російська народна пісня

Andante

The musical score for «ВО ПОЛЕ БЕРЕЗА СТОЯЛА» is in 2/4 time, marked Andante. It consists of two staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a dynamic marking of *mf*. The melody is written in eighth notes. The second staff provides a harmonic accompaniment with chords and some eighth-note patterns. There are some markings above the notes, including a '3' and a '4' with a bar over it. At the end of the second staff, there are circled numbers 5 and 6.

«ВО КУЗНИЦЕ»
російська народна пісня

Andantino

The musical score for «ВО КУЗНИЦЕ» is in 2/4 time, marked Andantino. It consists of three staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a dynamic marking of *f*. The melody is written in eighth notes. The second and third staves provide a harmonic accompaniment with chords and some eighth-note patterns. There are some markings above the notes, including a '4' and a '2' with a bar over it.

МЕНУЕТ

Moderato

mf

Fine

D.C. al Fine

I.Крігер

ДВІ П'ЄСИ

Г.Беренс

I

Andante

f

II

Moderato

mp

ВАЛЬС

І.Кюфнер

Allegretto

mf

mf

ТАНОК

невідомий автор

Andantino

f

p

КРОК ЗА КРОКОМ

каталонський танок

ДВІ П'ЄСИ

Д.Тюрк

I

Andante

mf

II

Adagio maestoso

mf

НІМЕЦЬКИЙ ТАНОК

Обр. В.Гуркіна

Allegretto

mf

НАРОДНА ПІСНЯ
французька мелодія

Two staves of musical notation in 4/4 time. The first staff contains a melody with fingerings 3, 1, 3, 0, 1, 0, 3, 0, 1, 2. The second staff contains a bass line with chords.

ВЕСЕЛА ЛЯЛКА
каталонський танок

Two staves of musical notation in 2/4 time. The first staff contains a melody with fingerings 0, 1, 2, 2, 0, 2, 0, 3, 2, 1. The second staff contains a bass line with chords and fingerings 2, 3, 3, 2.

СТАРИЙ МАК
американська народна пісня

Three staves of musical notation in 4/4 time. The first staff contains a melody with fingerings 1, 2, 0, 0, 3, 1. The second and third staves contain bass lines with chords and fingerings 0, 2, 3, 1, 2, 0.

ВЕСЕЛЕ СВІТЛО ЛАМПИ
англійська народна пісня

ДВОЗНАЧНИЙ
іспанський наспів

СІМ ПТАХІВ
ісландська народна пісня

МИСЛИВСЬКИЙ РІГ

каталонський наспів

МЕКСИКА

мексиканська народна пісня

ЛІСОВИЙ ТРОЛЬ

каталонська народна мелодія

СТАРОВИННИЙ ТАНОК

французька мелодія

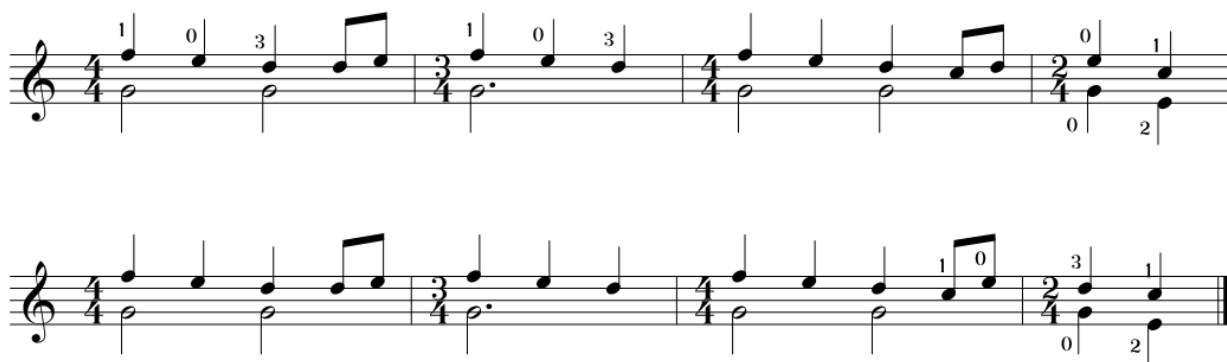
СПІВА ЛЕБІДКА ДЛЯ ОРЛА

ісландська народна пісня

ОТРИМАЙТЕ ЛИСТА

ісландська народна пісня

ВЕСЕЛІ ДЗВОНИКИ

Д. П'єрпонт

ЧАРІВНИК

ісландська народна пісня

ПЕРШИЙ ТАНОК

ісландська народна пісня

ВЕСЕЛУН

Г.Ф.Телеманн

РУДА КОНЯЧКА

ісландська народна пісня

ПІСНЯ ЧУДОВИСЬКА

ісландська народна пісня

ЖИЛЕТИ, БРЮКИ ТА ВЗУТТЯ

ісландська народна пісня

ЛОНДОНСЬКИЙ МІСТ

англійська пісня

ПІСНЯ

нідерландська мелодія

ДЛЯ ДУЖЕ ДОВГИХ

Т.Х.Бейлі

ПРУССЬКИЙ ТАНЕЦЬ

пруська народна мелодія

АННА-МАРІЯ
ісландська народна пісня

Musical score for 'АННА-МАРІЯ' (Icelandic folk song). The score is written in 3/4 time and consists of three staves. The first staff contains five measures with notes on the treble clef and fingerings 1, 2, 3, 3, 0. The second staff contains five measures with notes on the treble clef and fingerings 4, 2, 0, 2, 4. The third staff contains five measures with notes on the treble clef and fingerings 3, 2, 0, 3, 0.

РИБАЛКА
німецька пісня

Musical score for 'РИБАЛКА' (German folk song). The score is written in 2/4 time and consists of three staves. The first staff contains four measures with notes on the treble clef and fingerings 3, 0, 3, 3. The second staff contains four measures with notes on the treble clef and fingerings 4, 1, 0, 3. The third staff contains four measures with notes on the treble clef and fingerings 4, 0, 3, 3.

СОНЯЧНИЙ ПРОМІНЬ

Ф.Йоде

НІ. НІ. НІ

зальцбургська пісня

ВУЛИЦЯ ЛАРЕДО
американська народна мелодія

ТРИ ЛИСТОЧКА
австрійська пісня

АНДАНТЕ

Р. Шуман

Musical score for "Andante" by Robert Schumann. The piece is in 3/4 time and G major. It consists of a single melodic line on a treble clef staff. The score is divided into three systems, each with a guitar fret number (0, 1, 2, 3) and a finger number (1, 2, 3) above the notes. The first system has 6 measures, the second has 6 measures, and the third has 6 measures. The piece ends with a double bar line.

 ВІТЕР ЩАСТЯ
шведська народна пісня

Musical score for "Viter Shchastia" (The Wind of Fortune), a Swedish folk song. The piece is in 3/4 time and G major. It consists of a single melodic line on a treble clef staff. The score is divided into four systems, each with a guitar fret number (0, 1, 2, 3, 4) and a finger number (1, 2, 3, 4) above the notes. The first system has 6 measures, the second has 6 measures, the third has 6 measures, and the fourth has 6 measures. The piece ends with a double bar line.

ВЕЧІР
угорська народна пісня

а tempo

rit.....

РАНОК НА ПАГОРБАХ І В ДОЛИНАХ
угорська народна пісня

ЧАРІВНЕ ЛЮСТЕРКО
латвійська народна пісня

КОРОВ'ЯЧИЙ ДЗВОНИК
норвезька народна пісня

МАЙСТЕР ЯКОБ
французька народна пісня

КОЛИСКОВА
ісландська народна мелодія

ТАНЕЦЬ ГНОМІВ
ісландська народна мелодія

Musical score for "Танець Гномів" (Gnomes Dance), an Icelandic folk melody. The score is written in G major and 2/4 time. It consists of three staves. The first staff contains the main melody with various fingering numbers (0, 2, 3, 4) and rests. The second and third staves provide harmonic accompaniment with chords and bass notes.

ХОРОВОД
каталонська народна мелодія

Musical score for "Хоровод" (Chorus Dance), a Catalan folk melody. The score is written in G major and 2/4 time. It consists of five staves. The first two staves contain the main melody with various fingering numbers (0, 2, 3, 4) and rests. The remaining three staves provide harmonic accompaniment with chords and bass notes.

ГАЛЕРА «П'ЄДРО»
іспанська народна пісня

Musical score for 'Галера «П'єдро»' in G major, 2/4 time. The score consists of three staves. The first staff is the melody, starting with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The second and third staves are accompaniment, with the third staff featuring complex rhythmic patterns and triplets. Fingerings are indicated by numbers 1-4 and 0 for natural.

ТАТУСЬ
іспанська народна пісня

Musical score for 'Татусь' in G major, 2/4 time. The score consists of three staves. The first staff is the melody, starting with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The second and third staves are accompaniment, with the third staff featuring complex rhythmic patterns and triplets. Fingerings are indicated by numbers 1-4 and 0 for natural.

П'ЄСА

Д.Тюрк

Allegretto

a i m i m p i m

Musical score for 'П'єса' in G major, 2/4 time. The score consists of one staff with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The tempo is marked 'Allegretto' and the dynamic is 'mf'. The melody is lively and features many triplets and sixteenth notes. Fingerings are indicated by numbers 1-4 and 0 for natural.

СВЯТО УРОЖАЮ

американська народна пісня

ДІВЧИНКА З БУФФАЛО

американська народна пісня

ДЖЕССІ ДЖЕЙМС
американська народна пісня

Musical score for 'Jessie James' in 4/4 time. The score consists of four staves of guitar tablature. The first staff begins with a 4-measure rest, followed by notes with fret numbers 0, 4, 1, 2, 3, 2, 3, 4, 0, 2, 0, 3, 2. The second staff continues with fret numbers 0, 4, 3, 2, 3, 2, 3, 2, 2, 0, 3. The third staff starts with a 2-measure rest, followed by fret numbers 0, 4, 2, 3, 2, 0, 2, 0, 3. The fourth staff continues with fret numbers 0, 3, 3, 2, 3, 2, 2, 0, 3.

О, СЮЗАННА

С.Г.Фостер

Musical score for 'O, Suzanne' in 2/4 time. The score consists of four staves of guitar tablature. The first staff begins with a 7-measure rest, followed by notes with fret numbers 0, 1, 0, 7. The second staff continues with fret numbers 2, 0, 3. The third staff starts with a 2-measure rest, followed by fret numbers 0, 3, 0, 1, 0, 7. The fourth staff continues with fret numbers 1, 0, 2, 0, 3.

ТАНЦЮВАЛЬНЕ СВЯТО
шведська народна мелодія

Three staves of musical notation for the Swedish folk melody 'Танцювальне свято'. The music is in 3/4 time and D major. The first staff contains the first six measures, the second staff contains the next six measures, and the third staff contains the final six measures. The notation includes various rhythmic values (quarter, eighth, and sixteenth notes), rests, and fingerings (0, 2, 3, 4) for the left hand.

ДІДУСЕВА КАЗКА
ісландська народна мелодія

Four staves of musical notation for the Icelandic folk melody 'Дідусева казка'. The music is in 4/4 time and D major. The first staff contains the first six measures, the second staff contains the next six measures, the third staff contains the next six measures, and the fourth staff contains the final six measures. The notation includes various rhythmic values (quarter, eighth, and sixteenth notes), rests, and fingerings (0, 2, 3) for the left hand.

РОСІЙСЬКИЙ ТАНОК

Л.Бетховен

Allegretto

f *p* *f* *p*

ТАНЕЦЬ

А.Хайнхофер

f *p* *f* *p*

ГАЛЬЯРДА

невідомий автор

mf

f

p

ВАЛЬС

Д. Агуадо

Tempo di Valse

mp

mf

mp

ПОЛЬКА

М.Каркассі

Vivo

mf

Fine

D.C. al Fine

ДЕ МІЙ КАПЕЛЮХ?

Т.Егнер

Хосе Фернандо Сор (1778 - 1839)

Іспанський гітарист, композитор і педагог. У ранньому дитинстві виявив виняткові здібності і здобув музичну освіту в одному з католицьких монастирів, вдосконалюючись у грі на гітарі самотійно. Гра Сора на гітарі справила справжню сенсацію в Лондоні, куди він вирушив після недовгого перебування в Парижі. Сор народився в Барселоні. У п'ятирічному віці він вже складав пісеньки, акомпануючи собі на старій батьківській гітарі. Він здобув музичну освіту в католицькому монастирі Монсеррат поблизу Барселони і в 13 років вже складав складну музику. Якось раз його вчителю замовили скласти урочисту месу для солістів, хору та органу, але через хворобу той не зміг підготувати її до встановленого терміну. Сор допоміг своєму вчителю, за одну ніч блискуче виконавши замовлення.

Закінчивши музичну освіту і знайшовши собі покровителів, Сор оселився в Мадриді і цілком присвятив себе написанню музики та вдосконаленню своєї гітарної майстерності. У 1813 р. він відправився в Париж, де незабаром придбав репутацію одного з кращих віртуозів, полонивши своєю грою Берліоза, Керубіні та інших музикантів, що жили у французькій столиці. У 1815 р. Сор відправляється до Лондону, де справляє справжню сенсацію своєю грою на гітарі. У 1823 р. Сор вже в Росії, де йому також надають визначний прийом. Під час однієї зі своїх поїздок до Петербурга Сор був запрошений до двору імператриці Єлизавети Олексіївни, дружини Олександра I, яка проявила велику прихильність до гітариста. Близькість до двору обіцяла Сору блискучі перспективи, і він мав намір залишитися в Росії назавжди, але був змушений покинути її після смерті імператриці.

Після повернення в Західну Європу, Сор продовжував користуватися небувалим успіхом. Його авторитет серед гітаристів був надзвичайно високий. Однак до 30-х років XIX сторіччя гітара перестає бути модним інструментом, і Сор, як гітарист і як композитор, також виходить з моди. У червні 1839 р. Сор помер, напівзабутий навіть своїми друзями музикантами.

Музика Сора стала надбанням історії, багато його гітарних творів продовжують жити на концертній естраді, а його «Школа для гітари» (1830) багатьма оцінюється як найбільш видатний твір, присвячений гітарній виконавській техніці.

ВАЛЬС

Ф.Сор

Tempo di Valse

mf

1

3

p

ЕКОСЕЗ

М.Джуліані

Moderato

mf

1

2

Fine

f

D.C. al Fine

ВАЛЬС

Ф.Карулі

Grazioso

mf

Fine

D.C. al Fine

Зверніть увагу на поліфонічність цих творів. Прослуховуйте кожен голос, чітко виокремлюючи його з загального звучання п'єси. Грайте кожен голос окремо, і тільки потім поєднуйте. Кожен голос треба знати напам'ять.

АНДАНТИНО

М.Каркасси

Andantino

mf *m p i m p i* *f*

mf *mp* *m i p m i p*

mf *f* *m p i m p i*

ГАВОТ

Г.Телеман

Giacoso

mf

1 4 3

ПЛЕТУ Я СІТОЧКУ СВОЮ

невідомий автор

Musical score for the first piece, 'Плету я сіточку свою'. It consists of four staves of music in a treble clef, key signature of two sharps (D major), and 3/4 time signature. The melody is written on the upper staff of each system, and the bass line is on the lower staff. The piece features several triplets and fingerings (0, 2, 3) indicated above the notes.

ХАЙ, ХАЙ, ХАЙ

німецька пісня

Musical score for the second piece, 'Хай, хай, хай'. It consists of seven staves of music in a treble clef, key signature of three sharps (F# major), and 2/4 time signature. The melody is written on the upper staff of each system, and the bass line is on the lower staff. The piece features several triplets and fingerings (0, 2, 3, 4) indicated above the notes.

ЗАРАЗ ЛІТО

С.Вайзе

Musical score for "Зараз літо" by С.Вайзе. The score is written in G major (one sharp) and 2/4 time. It consists of three staves. The first staff is in treble clef, and the second and third staves are in bass clef. The music features a mix of eighth and sixteenth notes in the upper voice and chords in the lower voice. Fingering numbers (0, 2, 3, 4) are indicated above the notes in the first staff.

СОНЯЧНИЙ ЗАЙЧИК

Й.Шульц

Musical score for "Сонячний зайчик" by Й.Шульц. The score is written in G major (one sharp) and 2/4 time. It consists of three staves. The first staff is in treble clef, and the second and third staves are in bass clef. The music features a mix of eighth and sixteenth notes in the upper voice and chords in the lower voice. Fingering numbers (0, 2, 3, 4) and circled numbers (3) are indicated above the notes in the first staff.

НА ПРОГУЛЯНЦІ

С.Калдалонс

Musical score for "НА ПРОГУЛЯНЦІ" by S. Kaldalons. The score is written in 4/4 time and features a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The melody is primarily composed of eighth notes. The accompaniment is shown in the second and third staves, with fingerings (0, 1, 2, 3, 4) indicated for the left hand.

МІСЯЦЬ ВИСОКО В НЕБІ СЯЄ

ісландська народна мелодія

Musical score for "МІСЯЦЬ ВИСОКО В НЕБІ СЯЄ" (Icelandic folk melody). The score is written in 2/4 time and features a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The melody is primarily composed of eighth notes. The accompaniment is shown in the second, third, and fourth staves, with fingerings (0, 1, 2, 3, 4) indicated for the left hand.

ЛЮБОВ, ЯК СОН
ісландська народна пісня

ДАТСЬКА КОРОНА
ісландська народна пісня

КОХАНА

фінська народна пісня

Musical score for "КОХАНА" (Finnish folk song). The score is written in G major and 4/4 time. It consists of three systems of staves. The first system has a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The second and third systems have a bass clef and a key signature of one sharp (F#). The music features a melody in the upper voice and a bass line with chords and single notes. There are fingerings (1-4) and a second ending marked "II" with a dashed line.

ВЕЛИКІ ОЧІ

фінська народна пісня

Musical score for "ВЕЛИКІ ОЧІ" (Finnish folk song). The score is written in G major and 4/4 time. It consists of three systems of staves. The first system has a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The second and third systems have a bass clef and a key signature of one sharp (F#). The music features a melody in the upper voice and a bass line with chords and single notes. There are fingerings (1-4) and a circled '3' indicating a triplet.

У ВІФЛІЄМІ НЕМОВЛЯ НАРОДИЛОСЬ

датська народна пісня

Musical score for "У ВІФЛІЄМІ НЕМОВЛЯ НАРОДИЛОСЬ" (Danish folk song). The score is written in G major and 4/4 time. It consists of two systems of staves. The first system has a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The second system has a bass clef and a key signature of one sharp (F#). The music features a melody in the upper voice and a bass line with chords and single notes. There are fingerings (0, 1, 0, 4) and a circled '3' indicating a triplet.

ГАРНИЙ МІСЯЦЬ

німецька пісня

Musical score for "Гарний місяць" (A Beautiful Month), a German song. The score is written in G major and 4/4 time. It consists of three staves of music. The first staff contains the main melody with various ornaments and fingerings (1, 2, 3, 4). The second and third staves provide harmonic accompaniment with chords and bass notes. A circled "5" is at the end of the third staff.

Я ХОЧУ ЛЮБИТИ СВОЮ КРАЇНУ

Б.Портснейсон

Musical score for "Я хочу любити свою країну" (I want to love my country) by B. Portsnayson. The score is written in G major and 3/4 time. It consists of three staves of music. The first staff contains the main melody with various ornaments and fingerings (1, 2, 3, 4). The second and third staves provide harmonic accompaniment with chords and bass notes. A circled "5" is at the end of the third staff.

НАШ СПАСИТЕЛЬ НАРОДИВСЯ

М.Лютер

РІЗДВЯНА ПІСНЯ
австрійська народна пісня

ШЛЯХ ДОДОМУ

Ф.Грубер

Musical score for "ШЛЯХ ДОДОМУ" by F. Gruber. The score is written in G major and 3/4 time. It consists of five staves of music. The melody is characterized by various ornaments, including grace notes and slurs. The bass line features triplets and specific fingerings (0, 2, 3, 4) for the notes. The piece concludes with a long, sustained note in the final measure.

О, ИСУСЕ!

А.Бергрін

Musical score for "О, ИСУСЕ!" by A. Berggren. The score is written in G major and 4/4 time. It consists of two staves of music. The melody is characterized by various ornaments, including grace notes and slurs. The bass line features triplets and specific fingerings (0, 2, 3, 4) for the notes. The piece concludes with a long, sustained note in the final measure.

БІДНІ ПАСТУХИ
французька народна пісня

У ЗЕЛЕНИХ ДУПЛАХ
датська народна пісня

ЛЕНДЛЕР

І.Кюфнер

Leggiero

mf

f

mf

ЇХАВ КОЗАК ЗА ДУНАЙ
українська народна пісня, обр. В.Гуркіна

Allegretto

mf

f

1. 2.

«ПОСЕЮ ЛЕБЕДУ»
російська народна пісня, обр. В. Гуркіна

Allegretto

The musical score for «Посею лебеду» is written in 2/4 time. It consists of three staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a dynamic marking of *f*. The melody is characterized by eighth-note patterns. The second staff continues the melody and includes a dynamic marking of *mf*. The third staff features a bass clef and includes fingering numbers (3, 2, 1, 2, 4) and a breath mark (V) above the notes.

МЕНУЕТ

Х. Неефе

Tempo di Minuetto

The musical score for «Менует» is written in 3/4 time. It consists of four staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a dynamic marking of *mf*. The melody is characterized by eighth-note patterns. The second staff continues the melody. The third staff includes fingering numbers (1, 4, 1, 2) and a breath mark (III) above the notes. The fourth staff continues the melody and includes a breath mark (I) above the notes.

ВАЛЬС

С.Рейхардт

Grazioso

tr

ОЙ, ЗА ГАЄМ, ГАЄМ
українська народна пісня

обр. А.Іванова-Крамського

Allegro

mf

ЛЕНДЛЕР

Ф.Шульц

Grazioso

Антон Діабеллі (1781 - 1858)

Австрійський композитор, редактор і видавець музичних творів. За життя більш відомий як видавець, сьогодні його насамперед пам'ятають як композитора вальсу, на який Людвіг ван Бетховен написав свій набір з тридцяти трьох «Варіацій Діабеллі».

Народився 5 вересня 1781 р. в Матзі поблизу Зальцбурга. Здібності до музики мав з дитинства, співав у хорі хлопчиків Зальцбурга і, можливо, брав уроки музики у Міхаеля Гайдна. До дев'ятнадцяти років Діабеллі уже був автором кількох композицій, у тому числі шести месс. Він, однак, навчався на священника і в 1800 р. перейшов до монастиря в Баварії, де залишався до 1803 р., коли всі монастирі в цій країні були закриті.

У 1803 р. переїхав до Відня і почав викладати гру на фортепіано та гітарі, влаштувавшись також працювати коректором у музичне видавництво. У 1809 р. склав оперету, в 1817 р. почав свою справу по виданню музичних творів, а через рік заснував видавничу фірму разом з П'єтро Каппі, яка незабаром стала дуже відома як в широких колах, оскільки видавала музичні твори, як для аматорського так і для професійного виконання. У 1824 р. партнерство Діабеллі і Каппі було припинено, і Діабеллі створив власний видавничий будинок, який продовжував розширювати до виходу у відставку в 1851 р.

Помер Антон Діабеллі у Відні.

Творча спадщина Діабеллі включає одну оперету (*Adam in der Klemme*), ряд мес і пісень і велика кількість творів для фортепіано і гітари. Він також відомий як найбільший видавець творів Шуберта.

МЕНУЕТ

А.Діабеллі

Moderato

The musical score for 'Menuet' by Anton Diabelli is presented in four staves. The key signature is one sharp (F#), and the time signature is 3/4. The tempo is marked 'Moderato'. The score includes various dynamic markings: *mf* (mezzo-forte), *p* (piano), and *f* (forte). Fingering is indicated by numbers 0, 1, 2, 3, 4 above or below notes. There are also circled numbers 4 and 5, likely indicating specific fingering techniques or ornaments. The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

ЛЕНДЛЕР

І.Кюфнер

Allegretto

mf

f

mf

КОЛИСКОВА

І.Філіпп

Moderato

p

f

mf

p

Фернандо Каруллі (1770-1841)

Італійський гітарист, педагог і композитор. Спочатку навчався грі на віолончелі. Вивчивши гру на гітарі самостійно, став професійним гітаристом. Гарний тон, чистота і технічність в грі на гітарі забезпечили йому успіх в Неаполі, а потім у Парижі, де він став улюбленцем салонів. Каруллі влаштувався в Парижі в 1818 р. Набавши славу кращого гітариста свого часу, він ділив першість з Маттео Каркасси і утримував її аж до повернення Фернандо Сора.

Видний педагог і блискучий виконавець, Каруллі опублікував близько трьохсот своїх творів: п'єси для гітари соло, концерти для гітари з оркестром, камерні твори, які відрізняються високим інструментальною і технічною майстерністю. Дві його теоретичних праці отримали широке визнання; це «Школа гри на лірі або гітарі» (1810) і дослідження, присвячене акомпанементу «Гармонія в застосуванні до гітарі» (1825). «Школа» Каруллі отримала особливу популярність: вона витримала відразу п'ять видань і багаторазово видавалася після смерті автора.

АНДАНТИНО

Ф.Карулли

Andantino

mf *p* *f* *mf* *p* *f* *p* *f* *p*

m i m i *m i* *1 3 1* *4 3* *3* *a m i* *m i p*

ТАНЕЦЬ

Ф.Карулли

Moderato

The musical score is written for a single melodic line in G major (one sharp) and 2/4 time. The tempo is marked 'Moderato'. The piece consists of seven staves of music. The first staff begins with a piano (*p*) dynamic and features a sequence of chords with fingerings 'm i' and 'm i'. The second staff continues with similar chordal patterns and includes a triplet of eighth notes. The third staff concludes with a 'Fine' marking. The fourth staff introduces a melodic line with notes 'p i m a' and 'p i m a', followed by chords with fingerings 'm i' and 'm i'. The fifth staff continues with chords and fingerings 'm i' and 'm i'. The sixth staff features a triplet of eighth notes and a fourth of eighth notes. The seventh staff concludes with a double bar line and a repeat sign.

Маттео Каркассі (1792 -1853)

Один з найзнаменітіших італійських гітаристів свого часу, композитор і педагог, послідовник Ф. Карулли. В історії гітари відомий як автор «Школи гри на гітарі» (1836) і педагогічних творів. Його етюди для гітари збереглися до наших днів, складаючи тренувальний матеріал будь-якого сучасного гітариста і вважаючись класичними.

Маттео Каркассі навчався гри на гітарі з ранніх років в рідній для нього Італії. Йому не було ще й двадцяти, коли він уже завоював в Італії репутацію віртуоза гітари. У 1815 р. він зайнявся в Парижі викладанням гітари і піаніно. Під час концертної поїздки до Німеччини в 1819 р. Каркассі познайомився з французьким гітаристом Месоньє, який у 1812 р. заснував в Парижі своє видавництво. Два гітариста стали близькими друзями, і Месоньє опублікував більшість робіт Каркассі.

У 1822 р в Лондоні, всього лише після кількох концертів, про Каркассі заговорили як про видатного гітариста та вчителя. Незабаром він повернувся в Париж, але щороку відвідував Лондон, де його гітарний талант був високо оцінений, і де його завжди чекали і шанували.

Коли Каркассі вперше з'явився в Парижі, його талант деякий час перебував у тіні іншого, більш старшого італійського гітариста-віртуоза Фердінандо Карулли, але вже після декількох років Каркассі домігся визнання і величезного успіху. Він щороку давав концерти в більшості головних міст Європи. У 1836 р. Каркассі ненадовго повернувся до Італії, але місцем його постійного проживання, аж до самої смерті в 1853 р., залишився Париж.

ВАЛЬС

М. Каркacci

Allegro moderato

The musical score is written in 3/8 time and consists of five staves. The notes are often marked with letters 'i', 'm', 'a', and 'm' above them, likely indicating fingerings or specific notes. Dynamics include *f*, *p*, *mf*, and *p*. There are several accents and slurs throughout. The piece ends with a **Fine** marking.

Staff 1: *f*, *p*, *p*, *p*, *p*. Fingerings: 3, 3, 3. Accents: 1, 1, 1. Notes: i, m, i, m, i, m, i, m, i, m, i, m.

Staff 2: *mf*, *p*. Fingerings: 3, 2. Notes: i, m, i, m, i, m, i, m, i, m, i, m.

Staff 3: *p*. Fingerings: 3, 2, 1. Notes: i, m, i, m, i, m, i, m, i, m, i, m.

Staff 4: *p*, *p*. Fingerings: 3, 3. Notes: i, m, i, m, i, m, i, m, i, m, i, m.

Staff 5: *p*. Fingerings: 1, 2, 3. Notes: i, m, i, m, i, m, i, m, i, m, i, m.

ТЕМА 3 ВАРІАЦІЯМИ

А. Сінополі

Andante

mf

Вар. 1

Вар. 2

Вар. 3

СКЕРЦО

А.Діабеллі

Allegro

ВАЛЬС

Н.Іванова-Крамська

Allegretto

МАЛЕНЬКИЙ ВАЛЬС

В.Гуркін

Tempo di Valse

ВАЛЬС
Ф.Карулли

Grazioso

ЗЕЛЕНІ РУКАВИ

старовинна англійська пісня

Andante

mf

f

mf

rit... *p*

I

ШУМИТЬ І ГУДЕ
українська народна пісня

Allegretto

The musical score for 'Шумить і гуде' is written for a single melodic line on a treble clef staff. It begins with a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. The tempo is marked 'Allegretto'. The melody consists of several phrases with various dynamics: *f* (forte), *p* (piano), and *cresc.* (crescendo). Fingerings are indicated with numbers 1-4. The piece concludes with a double bar line.

СТОЇТЬ ГОРА ВИСОКАЯ
українська народна пісня

обр. В. Яшнева

Moderato

The musical score for 'Стоїть гора високая' is written for a single melodic line on a treble clef staff. It begins with a key signature of one sharp (F#) and a 3/4 time signature. The tempo is marked 'Moderato'. The melody features a variety of rhythmic patterns, including triplets and sixteenth notes. Dynamics range from *mf* (mezzo-forte) to *f* (forte). The score includes numerous fingerings and concludes with a double bar line.

ОЙ, ЛОПНУВ ОБРУЧ
українська народна пісня

Allegro

ВАЛЬС

Ф.Карулі

Andante

35

АЛЕМАНДА

В. Матієчка

Moderato

The musical score is written in treble clef with a 3/4 time signature. It begins with a *Moderato* tempo marking. The first staff starts with a dynamic of *mf* and includes fingerings 1, 2, and 3. The second staff features a dynamic of *p* and includes a triplet of eighth notes. The third staff continues with *p* dynamics and includes a triplet of eighth notes. The fourth staff includes a dynamic of *sf* and features a triplet of eighth notes. The fifth staff includes a dynamic of *mf* and features a triplet of eighth notes. The sixth staff includes a dynamic of *p* and features a triplet of eighth notes. The seventh staff includes a dynamic of *p* and features a triplet of eighth notes. The piece concludes with a double bar line and a *Fine* marking.

РОНДО

Ф.Моліно

Allegretto

The musical score is written for a single melodic line on a treble clef staff in 2/4 time. It consists of seven systems of music. The first system begins with a piano (*p*) dynamic and includes fingerings (0, 1, 3, 4) and accents (*i*, *m*). The second system features a piano (*p*) dynamic and includes fingerings (1, 4) and accents (*i*, *i*, *i*, *i*). The third system includes a piano (*p*) dynamic, a mezzo-forte (*mf*) dynamic, and accents (*a*, *m*). The fourth system includes a piano (*p*) dynamic, a crescendo (*cresc.*), a forte (*f*) dynamic, and a piano (*p*) dynamic. The fifth system includes a forte (*f*) dynamic and a piano (*p*) dynamic. The sixth system includes a forte (*f*) dynamic and a piano (*p*) dynamic. The seventh system includes a forte (*f*) dynamic and a piano (*p*) dynamic. The score is marked with various dynamics (*p*, *f*, *mf*), accents (*i*, *a*), and fingerings (0, 1, 2, 3, 4).

Олександр Іванов-Крамської (1912 - 1973)

Видатний російський радянський гітарист, композитор, диригент, педагог, автор «Школи гри на гітарі шестиструнної», один з небагатьох радянських музикантів-гітаристів, удостоєних звання заслуженого артиста РРФСР (1959). Народився 26 липня 1912 р. в Москві. Навчався в музичному технікумі імені Жовтневої революції у Петра Спиридоновича Агафошина (шестиструнна гітара), потім в Московській консерваторії. Зіграв величезну роль у розвитку шестиструнної гітари в Росії.

Виступав як соліст в ансамблі з співаками (Н. А. Обуховой, І. С. Козловським). З 1932 р. працював на Всесоюзному радіо. У 1939 р. отримав 2-у премію на Всесоюзному конкурсі виконавців на народних інструментах. У 1939—1945 рр. диригент Ансамблю пісні і танцю НКВС СРСР. У 1947—1952 рр. диригент Російського народного хору та оркестру народних інструментів Всесоюзного радіо.

Автор п'єс і школи для шестиструнної гітари. Його гітарні твори (серед яких два концерти для гітари з оркестром) користуються великою популярністю серед гітаристів.

Педагогічна діяльність А. М. Іванова-Крамського проходила в Академічному музичному училищі при Московській консерваторії, де з 1960 по 1973 р.ік він очолював клас гітари, підготувавши чимало талановитих музикантів. Потім викладав в Інституті культури.

Олександр Михайлович Іванов-Крамської був видатним музично-громадським діячем, який віддав всі свої сили пропаганді гітарного мистецтва. Після довгих років забуття, завдяки видатному виконавцю і педагогу, гітара знову знайшла статус професійного концертного інструменту і стала викладатися в середніх і вищих музичних закладах

країни. Помер О. М. Іванов-Крамської у Мінську під час гастролей.
Похований у Москві на Введенському кладовищі.

П'ЄСА

О.Іванов-Крамської

Moderato

rit.

Конец

ПРЕЛЮД

М.Каркассі

Moderato

ВАРІАЦІЯ

В.Моцарт

Grazioso

The musical score consists of two staves. The top staff is the melody, starting with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The bottom staff is the accompaniment, starting with a bass clef. The tempo/mood is marked 'Grazioso'. The score includes various musical notations such as triplets, sixteenth notes, and dynamic markings like 'mf' and 'p'. Fingerings are indicated by numbers 1-3.

Діонісіо Агуадо Гарсія (1784 –1849)

Народився 8 квітня 1784 р. в Мадриді. Виховувався в церковному коледжі, де і навчився грати на гітарі біля падре Басиліо. Життя Д. Агуадо небагате подіями. У 1803 р. він отримує у спадок невеличкий маєток недалеко від Аранхуес, куди переселяється зі своєю матір'ю і живе довгий час, цілком присвячуючи себе заняттям музикою.

Учень падре Басиліо, – Діонісіо Агуадо, домогся успіху не так швидко – до 1824 р. його ім'я не приваблює великої уваги. У 1820 році в Мадриді виходить його «Збірка етюдів для гітари», в 1825 ця збірка вже в переробленому вигляді була видана знову в Мадриді, як і «Школа гри на гітарі», призначена для інструмента з шістьма одинарними струнами. Школа Агуадо була значною подією в гітарній педагогіці того часу. Багато чого в ній зберегло цінність і до наших днів.

Покинувши Іспанію Агуадо в 1825 р. переїздить до Парижа, де займається концертною та педагогічною діяльністю. Талант Агуадо, його м'який і добрий характер привернули до нього друзів і шанувальників, серед яких були відомі музиканти. Він був дружний з Джоаккіно Антоніо Россіні і, звичайно, зі своїм співвітчизником Фернандо Сором, він знайомиться з Джованні Белліні, Ніколо Паганіні та багатьма відомими артистами свого часу. Незабаром здобуває славу блискучого віртуоза і починає, так само як і Сор, концертувати в Європі. Дотримуючись традиції, він виховує учнів. Його "Школа для гітари", перекладена на французьку мову, видається в Парижі у 1827 р. Однак в 1838 р. Агуадо повертається до Іспанії і, оселившись в Мадриді, до кінця свого життя продовжує займатися педагогічною діяльністю. Галасливий Мадрид не помітив, що 20 вересня 1849 р. цього чудового гітариста не стало.

ТЕМА І ВАРІАЦІЯ

Д.Агуадо

Andante

The musical score is written for guitar and consists of five staves. The tempo is marked 'Andante'. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 4/4 time signature. It starts with a dynamic marking of *mp* and includes a first ending bracket. The second staff continues the melodic line with various fingerings (1, 2, 3, 4) and a dynamic marking of *p*. The third staff features a rhythmic pattern of eighth notes with a dynamic marking of *p* and includes the instruction 'm i m'. The fourth staff continues the rhythmic pattern with fingerings and a dynamic marking of *p*. The fifth staff concludes the piece with a final cadence, including a double bar line and repeat sign, with fingerings and a dynamic marking of *p*.

ПРЕКРАСНА КВІТКА

Л.Бетховен

Andante

ПРЕЛЮДІЯ

О.Іванов-Крамської

Moderato

Ліва рука гітариста в основному притискає струни до грифу, або приглушує їх. Струни затискаються подушечками пальців. Таким чином, одним пальцем гітарист має можливість затиснути одну струну на одному ладу. Винятком є вказівний палець, який можна «покласти» на гриф «плазом» і затиснути таким чином відразу декілька, або навіть всі струни на одному ладу. Цей вельми поширений прийом називається «барре».

Розрізняють велике барре (повне барре), коли гітарист затискає всі струни, і мале барре (полубарре), коли гітарист затискає меншу кількість струн (аж до двох). Інші пальці під час застосування барре залишаються вільними і можуть використовуватися

для затиснення струн на інших ладах. Цей прийом використовується і в наступному творі.

МАРШ

А. Діабеллі

Maestoso

The musical score for 'Maestoso' by A. Diabelli is presented in four staves. The first staff begins with a *f* dynamic and includes a *p* dynamic marking. The second staff features a *ff* dynamic. The third staff is marked *P dolce*. The fourth staff starts with *ff* and includes a circled number '7104' at the end. The piece is characterized by complex chordal textures and rhythmic patterns.

СОНАТА

Д. Скарлатті
(транскрипція А. Сеговії)

Allegretto

The musical score for 'Allegretto' by D. Scarlatti (transcribed by A. Segovia) is presented in three staves. The first staff includes a *tr* (trill) marking and a *mf* dynamic. The second and third staves feature *a* (accents) and *tr* markings, along with various dynamics such as *m*, *p*, and *mf*. The piece is marked with a circled 'II' at the beginning of the second staff, indicating a second ending or measure repeat.

The image shows a page of musical notation for guitar, consisting of ten staves. The notation includes various guitar-specific techniques such as triplets, slurs, and accents. Dynamic markings like *f*, *mf*, *p*, and *rit.* are used throughout. Fingerings are indicated by numbers 1-4. The piece concludes with a *pizz.* marking and a tempo change to *rit.*

Легато — злите виконання нот. На гітарі виконується за допомогою лівої руки.

Висхідне легато – струна, що вже звучить, затискається різким і сильним рухом пальця лівої руки, звук при цьому не встигає припинитися.

Нисхідне легато — палець лівої руки зривається зі струни, злегка підчеплюючи її при цьому.

Приклад виконання легато – попередній твір.

МАРШ СОЛДАТИКІВ

Р. Шуман

Brioso e risoluto

The musical score for 'March of the Soldiers' is written in 2/4 time and D major. It consists of six staves. The tempo is marked 'Brioso e risoluto'. The melody is characterized by a strong, rhythmic pattern with various ornaments and dynamics such as 'f' and 'sf'. The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

МЕЛОДІЯ

Р. Шуман

Allegro

The musical score for the 'Melody' section is written in 2/4 time and D major. It consists of five staves. The tempo is marked 'Allegro'. The melody is characterized by a strong, rhythmic pattern with various ornaments and dynamics such as 'p'. The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

Мауро Джуліані (1781-1829)

Видатний італійський гітарист-віртуоз, композитор, визнаний такими авторитетами, як Й. Гайдн і Л. Бетховен. Народився поблизу Неаполя. У дитинстві навчався грі на скрипці і флейті, одночасно самоюком опанував гітару; до двадцяти років досяг вже настільки блискучих результатів, що придбав в Італії славу кращого гітариста. З 1800 р. почалася його концертна діяльність, спочатку проходила в Італії та Франції. У 1807 р. він приїхав з концертами до Відня, де музичні критики одноставно визнали його найвеличнішим гітаристом світу.

Оселившись у Відні, Джуліані зайнявся концертною та педагогічною діяльністю. Серед його друзів Л. Бетховен і Й. Гайдн, скрипалі Л. Шпор та І. Майзедер, піаністи І. Гуммель, І. Мошелес та А. Діабеллі.

У 1816 р. Джуліані з великим успіхом гастролює в Німеччині. У 1819 р. виступає в Римі в концертах з Д. Россіні і Н. Паганіні.

Блискучі виступи Джуліані та виконання ним власних концертів для гітари з оркестром довели рівноправність гітари як концертного інструменту зі скрипкою, віолончеллю і фортепіано. «Маленький оркестр» — так характеризував звучання гітари Джуліані Л. Бетховен.

У 1821 р. Джуліані повертається до Італії і оселяється у Римі. В останні роки життя він гастролював у Німеччині, Польщі, Росії та Англії, усюди викликаючи захват і здивування своїм мистецтвом.

Помер М. Джуліані в 1829 р. у Неаполі.

АЛЛЕГРО

М. Джуліані

Allegro

p i m i a i m i p i p i p i p i

The musical score for the first piece consists of five staves of guitar notation. The first two staves are marked with a dynamic of *mf*. The notation includes various rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. Fingerings are indicated by numbers 0-4. The piece concludes with a final chord on the fifth staff.

П'ЕСКА

Р. Шуман

Andante

m p i m p i

The musical score for the second piece consists of five staves of guitar notation. The first two staves are marked with a dynamic of *m p*. The notation includes complex rhythmic patterns with many sixteenth notes and rests. Fingerings are indicated by numbers 0-4. The piece concludes with a first and second ending on the fifth staff.

ДІВКА В СІНЯХ СТОЯЛА

українська народна пісня

обр. О.Іванова-Крамського

Moderato

Andantino

Tempo I

Andantino

Tempo I

Andantino

Andantino

7104

Олександр Віницький (1950)

Російський гітарист, композитор, музичний педагог. Лауреат міжнародних конкурсів. Випускник Російської академії музики ім. Гнесіних. Викладає в Державному музичному училищі ім. Гнесіних класичну гітару, виступає із сольними концертами, пише музику для гітари, проводить семінари та майстер-класи за темою «Класична гітара в джазі». Бере участь у міжнародних фестивалях гітарної і джазової музики, успішно виступає за кордоном і у великих містах Росії. У концертних програмах Олександра Віницького звучать авторські композиції, що поєднують у собі різні стилі, а також аранжування музики Гершвіна, Жобіма, Бонфа, Жильберто, Пауела, Портера, Роджерса та інших композиторів. Записав сім дисків. Публікує свої твори у великих музичних видавництвах світу. Неодноразово був головою і членом журі міжнародних конкурсів класичної гітари у Франції, Польщі, Росії.

Наступні п'єси написані у джазовому стилі, тому звертайте увагу на незвичні групування нот та зміщені акценти.

ПРИГОДА

О.Віницький

-3-

Andante $\text{♩} = \text{♩} \text{♩}$

The musical score is written for guitar in 4/4 time, marked 'Andante' with a tempo indicator of a quarter note equal to a quarter note followed by a quarter note. The key signature has one sharp (F#). The score consists of six staves of music. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one sharp. It contains a melody with various ornaments and fingerings, including a triplet of eighth notes. The second staff is labeled 'Тема' and starts with a 7-measure rest. The third staff begins with a 7-measure rest and continues the melody. The fourth and fifth staves contain first and second endings, respectively, both marked with first and second endings. The sixth staff concludes the piece with a final chord and a double bar line.

РОЖЕВИЙ СЛОН

О.Віницький

Andante $\text{♩} = \text{♩}$

The musical score is written in 4/4 time with a key signature of one sharp (F#). It consists of seven staves of music. The first staff begins with a treble clef and a 4/4 time signature. The music features a melody with various ornaments and a bass line with triplets and chords. The score includes first and second endings, a double bar line with repeat signs, and a section marked 'rit.' (ritardando) towards the end. Fingerings and breath marks are indicated throughout the piece.

БОССА-НОВА

О.Віницький

Andante

СЮРПРИЗ

О.Віницький

Andante $\text{♩} = \text{♩}$

The musical score is written for guitar in 4/4 time. It begins with a tempo marking of 'Andante' and a note value of $\text{♩} = \text{♩}$. The score consists of 15 measures. The first measure has a triplet of eighth notes in the treble clef and a bass line with a triplet of eighth notes. The second measure continues the melodic line with a slur and a triplet. The third measure has a slur and a triplet. The fourth measure has a slur and a triplet. The fifth measure has a slur and a triplet. The sixth measure has a slur and a triplet. The seventh measure has a slur and a triplet. The eighth measure has a slur and a triplet. The ninth measure has a slur and a triplet. The tenth measure has a slur and a triplet. The eleventh measure has a slur and a triplet. The twelfth measure has a slur and a triplet. The thirteenth measure has a slur and a triplet. The fourteenth measure has a slur and a triplet. The fifteenth measure has a slur and a triplet. The piece concludes with a 'rit.' (ritardando) and 'ad lib.' (ad libitum) section.

ЧАПА

О.Віницький

Andante

The musical score is written for guitar and consists of six staves. The first staff begins with a treble clef and a 4/4 time signature. The tempo is marked 'Andante' with a musical example of a quarter note, eighth note, and quarter note. The music features various chords, including triads and dyads, and includes fingerings (0-4) and accents. A trill is marked with a '3' over a note in the second staff. A repeat sign with a double bar line and a '3' over it is present in the third staff. The score concludes with a double bar line and a circled 'F' symbol.

2

※ ⊕ CODA

БАБУСИНА СКРИНЬКА

О.Віницький

Andante $\text{♩} = \text{♩}$

The musical score is written for guitar in G major (one sharp) and 4/4 time. The tempo is marked 'Andante' with a note equal to a quarter note. The score consists of seven staves of music. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 4/4 time signature. It features a melodic line with various fingerings (0, 2, 0, 3, 1, 3, 0, 4, 1, 2, 3, 1, 2, 3, 0, 4, 3, 2, 1, 2) and a bass line with chords and single notes. The second staff starts with a 'rit.' (ritardando) marking and includes a section marked with a double bar line and a fermata. The third staff continues the melodic and harmonic development. The fourth staff includes a section marked with a double bar line and a fermata. The fifth staff continues the piece. The sixth staff includes a section marked with a double bar line and a fermata. The seventh staff concludes the piece with a double bar line and a fermata. The score includes various musical notations such as slurs, ties, and ornaments.

BELOVED LITTLE WORM FROM WILD STRAWBERRIES

О.Віницький

Giocoso

(Jazz 8ths)

Thema

BII

BII

harm. XII

harm. XII

1.

harm. XII

2.

РОЗДІЛ ІІІ «ЕТЮДИ»

Відомо, що робота над етюдами ставить за мету розвиток сили, швидкості і чутливості пальців, необхідних для виконання музичних творів.

Перш ніж приступати до програвання вправи (та й будь-якого твору), необхідно визначити тональність та розмір. Якщо в нотах не проставлена аплікатура, треба продумати найбільш прийнятну розстановку пальців.

Етюди дають можливість втілити набуті елементи техніки в усталені музичні форми, що служить, у свою чергу, підготовкою до роботи над художніми творами.

1.

Ф.Сор

2.

Andantino

Ф.Сор

3.

А.Шмідт

Andantino

4.

І.Кюфнер

Andantino

5.

О.Іванов-Крамської

Moderato

6.

Allegretto

mf

3
p

7.

Ф.Сор

Andantino

mp

p
i
m
p
p
3
2
p
p
p
2
i
p
p
2
p
3
a
m
i
p

8.

Б.Ковач

Allegro moderato

3 1 2 4 1 1

p i m i p i a i

mf

3 3

9.

Н.Кост

mf

2 3 0 2

10.

Б.Ковач

Allegro moderato

3 2 1 2 4 1 0

p i p i p i m a

mf

p Fine

2 3 0 2 4 1 0 3 4 1

p i m i

1 3 4 2 1 3 4

p

D.C. al Fine

11.

В.Гуркін

Andantino

12.

Н.Кост

Andante

13.

Х.Альберт

Moderato

14.

Ф.Карулли

i a m a i a m a

p *p*₁ *p* *p*₂ *p*

p *cresc.* *p* *dim.* *p*

15.

Д.Агуадо

Moderato

mp *cresc.* *mf* *dim.* *mp*

mf *cresc.* *f* *dim.* *mp*

16.

М.Каркасси

Moderato

i m a m i m a m

mp *p*

p *p* *p* *p* *p* *p* *p* *p*

p *p* *p* *p* *p* *p* *p* *p*

17.

Н.Кост

Moderato

18.

О.Иванов-Крамської

Allegretto

i m a i m a

19.

М.Каркасси

Moderato
a m i m a m i m

mp *p*

20.

Д.Агуадо

Andantino

mp *p* *mp* *mf* *f*

21.

А.Діабеллі

Moderato

The score consists of three staves of piano accompaniment in 3/4 time. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a tempo marking of 'Moderato'. It contains several measures with notes and rests, including a triplet of eighth notes. Dynamics include *mf* and *p*. Fingering numbers 1, 2, 3, and 4 are indicated above notes. The second staff continues the accompaniment with similar dynamics and fingering. The third staff concludes the piece with a double bar line and repeat dots. Dynamics include *p* and *mf*. Fingering numbers 1, 2, 3, and 4 are also present.

22.

В.Гуркін

Allegretto

The score consists of five staves of piano accompaniment in 3/4 time. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a tempo marking of 'Allegretto'. It contains several measures with notes and rests, including a triplet of eighth notes. Dynamics include *p*. Fingering numbers 1, 2, 3, and 4 are indicated above notes. The second staff continues the accompaniment with similar dynamics and fingering. The third staff concludes the piece with a double bar line and repeat dots. Dynamics include *p* and *f*. Fingering numbers 1, 2, 3, and 4 are also present. The fourth staff contains a triplet of eighth notes with a *p* dynamic. The fifth staff concludes the piece with a double bar line and repeat dots. Dynamics include *p* and *rit.* (ritardando). Fingering numbers 1, 2, 3, and 4 are also present.

23.

А.Діабеллі

Andantino

mf *p* a i a *p* a m i *p* *p*

a m i *p*₁ *p*₃ **Fine** *p* i a m

i a m *p*₃ *p*₂ *m* *i* *m* *i* *p*₃ *p*₀

D.C. al Fine

24.

Б.Ковач

Andante

a a a a m m m a a a

mp *p* i i i i *p* *p* *a* *i* *a* *a*

i m i *p* *mf* *i*

25.

А.Діабеллі

Vivace

mf *p* *p* *f* *p*

p *p* *Fine* *p* *f*

p *f* *ff* *D.C. al Fine*

26.

Н.Іванова-Крамська

Tranquillo

f

f *p* *f*

Грайте етюди якомога більше. Не потрібно вчити їх напам'ять. Просто грайте. Повільно і швидко, голосно і тихо. Грайте багато та часто. І ви побачите (або скоріше почуєте), як кількість ваших занять переходить у якість вашої гри!

27.

А.Діабеллі

Moderato

p *p* *p* *p* *ff* *p* *f* *p* *f* *p*

28.

А.Діабеллі

Allegretto

p *f* *p* *f*

29.

Ф.Сор

Andante

mf *p*

30.

М.Джуліані

Maestoso

p *mf*

31.

Ф.Сор

Allegro

f

Fine

7104

32.

А.Диабеллі

Vivace

mf

p

f

ff

p

33.

О.Віницький

Спокойно

mf

f

mf

f

34.

А.Діабеллі

Moderato

p *sf* *f* *p*

ff 7104

35.

О.Віницький

1.

2.

36.

Б.Ковач

Andantino
mp
 m m i m i m i m a m a

37.

Д.Агуадо

p
 m i m i m i m

Allegretto

The musical score is written in treble clef with a 2/4 time signature. It begins with a tempo marking of **Allegretto**. The first staff starts with a dynamic of *mf* and includes fingerings *i* and *p*. The second staff continues with dynamics *m*, *i*, *p*, and *i*. The third staff concludes with a *p* dynamic and a **Fine** marking. The fourth staff begins with a *mp* dynamic. The fifth staff features dynamics *mf* and *p*. The sixth and final staff starts with a *mf* dynamic and ends with a *p* dynamic, a **D.C. al Fine** instruction, and a double bar line.

При переході з однієї позиції в іншу звертайте особливу увагу на рух та розстановку пальців лівої руки. Пам'ятайте, що переміщення пальців лівої руки на іншу позицію проводиться одним рухом та строго узгоджене з діями правої руки. У тому разі якщо один звук є спільним для двох послідовних акордів, то палець має залишатися на місці за умови, що для цього немає особливих перешкод.

39.

О.Віницький

Босса-нова

40.

О.Віницький

41.

О.Віницький

Andante

The musical score for exercise 41 is written in G major (one sharp) and 4/4 time, marked **Andante**. It consists of six staves of music. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 4/4 time signature. The music features a mix of eighth and sixteenth notes, often beamed together. Fingering numbers (1, 2, 3) are placed below the notes. The piece includes a first ending (marked '1.') and a second ending (marked '2.'). The final measure of the second ending is marked 'Fl. XII'.

Під час виконання прийому барре слідкуйте, щоб видобуваний звук був чистим і витримувався протягом зазначеної тривалості. Треба правильно ставити палець: він має розташовуватися уздовж металевої планки ладу і притискати струни внутрішньою, найбільш широкою стороною.

Потренуйтеся на наступному етюді.

42.

А.Діабеллі

Andantino

The musical score for 'Andantino' by Franz Diabelli is presented in four staves. The tempo is marked 'Andantino'. The first staff starts with a piano (*p*) dynamic and includes fingerings such as 2, 3, and 4. The second and third staves feature a mix of piano (*p*) and forte (*f*) dynamics, with fingerings like 1, 2, 3, and 4. The fourth staff concludes the piece with a final chord and a double bar line.

43.

О.Віницький

The musical score for Op. 43 by Oleh Vynitskyi is presented in two systems. The first system consists of two staves, labeled I and II, with various dynamics and fingerings. The second system also consists of two staves, with a 'rit.' (ritardando) marking above the first staff. The piece concludes with a final chord.

44.

О.Віницький

Musical score for piece 44, featuring two staves (I and II) and a guitar accompaniment. The score is in 4/4 time and consists of three systems. The first system shows the beginning of the piece with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The second system continues the melody and accompaniment. The third system concludes the piece with a double bar line and a final chord. The guitar part includes various techniques such as triplets and fingerings.

45.

О.Віницький

Musical score for piece 45, featuring two staves (I and II) and a guitar accompaniment. The score is in 4/4 time and consists of three systems. The first system shows the beginning of the piece with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The second system includes first and second endings. The third system concludes the piece with a double bar line and a final chord, marked with a 'rit.' (ritardando) instruction. The guitar part includes various techniques such as triplets and fingerings.

РОЗДІЛ IV «АНСАМБЛІ»

Гра в ансамблі допомагає музиканту подолати властиві йому недоліки: невміння тримати темп, допомагає зробити його виконання більш впевненим, яскравим, різноманітним, допомагає розвинути поліфонічний слух.

Любов до ансамблевого виконання закладається на початковому етапі навчання, природно, чим раніше ви почнете грати в ансамблі, тим більше ви зможете вдосконалюватися в цьому плані.

Разом грати завжди веселіше! Отож, прислухайтеся один до одного і грайте із задоволенням!

СТАРОВИННА ФРАНЦУЗЬКА ПІСНЯ

невідомий автор

Andante

The musical score is written for two staves per system. The first system begins with a treble clef and a dynamic marking of *mf*. The second system features a dynamic marking of *f*. The third system returns to a dynamic marking of *mf*. The tempo is marked *Andante*. The key signature contains one sharp (F#).

БУРЕ

Л.Моцарт

Allegretto

The first system of the score consists of two staves. The upper staff is in treble clef with a common time signature (C). It begins with a mezzo-piano (*mp*) dynamic. The lower staff is in bass clef, also in common time, and begins with a mezzo-piano (*mp*) dynamic. The first measure of the bass staff contains a sharp sign (#) above the first line, indicating a key signature change to one sharp (F#).

The second system continues the piece. Both staves end with a double bar line and the word "Fine".

The third system continues the piece. The upper staff begins with a forte (*f*) dynamic. The lower staff begins with a forte (*f*) dynamic. The first measure of the bass staff contains a sharp sign (#) above the first line, indicating a key signature change to one sharp (F#).

The fourth system continues the piece. Both staves end with a double bar line and the instruction "D.C. al Fine".

МЕНУЕТ

Г.Телеман

Moderato

mf

1. 2.

1. 2.

П'ЕСА

Ф.Карулі

Andante

The first system of musical notation consists of two staves. The upper staff is in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 3/4 time signature. It contains a melody of quarter and eighth notes, starting on G4 and ending on G4. The lower staff is in bass clef with the same key signature and time signature, featuring a bass line of quarter and eighth notes, starting on G2 and ending on G2. Both staves are marked with the dynamic *mp* (mezzo-piano).

The second system of musical notation consists of two staves. The upper staff continues the melody from the first system, ending with a quarter rest. The lower staff continues the bass line, ending with a quarter rest.

The third system of musical notation consists of two staves. The upper staff continues the melody, ending with a quarter rest. The lower staff continues the bass line, ending with a quarter rest.

The fourth system of musical notation consists of two staves. The upper staff continues the melody, ending with a quarter rest. The lower staff continues the bass line, ending with a quarter rest.

ЕКОСЕЗ

І.Кюфнер

Poco moderato

f *p* i m a *p* m i m
mf

f *p* i
mf

f *p* i m a
mf

f *p* i m a
mf

САРАБАНДА

А.Кореллі

Allegretto

«Характерною особливістю душевної рівноваги є спокійна обстановка цілеспрямованої праці, рівні товариські взаємини, відсутність дратівливості. Без душевної рівноваги неможливо нормально працювати: там, де порушується ця рівновага, життя колективу перетворюється на пекло». (В. Сухомлинський)

Ансамблева гра – це вміння відчувати себе маленькою частинкою великого цілого. Це театр, де ми можемо чути діалог кількох героїв, сварку або веселу балаканину, біганину, скаргу або розраду.

КАНОН

Ю.Кепітіс

Moderato

I *p*

II

МЕЛОДІЯ

Ш.Чоколаї

Andantino

I *mf*

II *mf*

АНДАНТЕ

I. Кюфнер

Andante

The musical score is written in 2/4 time and consists of four systems of two staves each. The upper staff is for the right hand and the lower for the left hand. Fingerings (i, m, a) and dynamics (mf, mp, p) are indicated throughout. The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

System 1:
 Right hand: *mf* m a i a m₃ a i a
 Left hand: *mp* i m a p p₃ p

System 2:
 Right hand: m i i a m i m
 Left hand: p p₁ p₂ p₃

System 3:
 Right hand: (no notes)
 Left hand: p₃ p p₃ p

System 4:
 Right hand: i₂ a₁ m i m₃ i m
 Left hand: p p₃ p p₃

ПЛИВЕ, ПЛИВЕ ЧОВЕН
аргентинська народна пісня

Moderato

The first system of musical notation consists of two staves. The upper staff is in treble clef with a 3/4 time signature. It begins with a whole note chord (C4, E4, G4) marked with a finger number '0'. The second measure contains a triplet of eighth notes (C4, E4, G4) marked with a '3' above them. The third measure is another whole note chord (C4, E4, G4) marked with a '0'. The fourth measure is a half note (C4), the fifth is a dotted half note (C4), and the sixth is a whole note (C4). The lower staff is in bass clef with a 3/4 time signature. It starts with a whole rest. The second measure has a triplet of eighth notes (C3, E3, G3) marked with 'p', 'i', and 'm' above them and a '3' below. The third measure is a whole note chord (C3, E3, G3) marked with a '0'. The fourth measure is a half note (C3), the fifth is a dotted half note (C3), and the sixth is a whole note (C3). Both staves are marked with *mf*.

The second system of musical notation consists of two staves. The upper staff is in treble clef with a 3/4 time signature. It begins with a whole note chord (C4, E4, G4) marked with a '0'. The second measure contains a triplet of eighth notes (C4, E4, G4) marked with a '3' above. The third measure is a half note (C4) marked with a '1' above. The fourth measure is a whole note chord (C4, E4, G4) marked with a '0'. The fifth measure is a dotted half note (C4), and the sixth is a whole note (C4) marked with a '3' above. The lower staff is in bass clef with a 3/4 time signature. It begins with a whole note chord (C3, E3, G3) marked with a '2' below. The second measure is a half note (C3) marked with a '3' below. The third measure is a whole note chord (C3, E3, G3) marked with a '0' below. The fourth measure is a half note (C3) marked with a '2' below. The fifth measure is a dotted half note (C3) marked with a '0' below, and the sixth is a whole note (C3) marked with a '0' below.

The third system of musical notation consists of two staves. The upper staff is in treble clef with a 3/4 time signature. It begins with a whole note chord (C4, E4, G4) marked with a '0'. The second measure is a half note (C4), the third is a dotted half note (C4), and the fourth is a whole note (C4) marked with a '3' above. The fifth measure is a whole note chord (C4, E4, G4) marked with a '0'. The sixth measure is a whole note chord (C4, E4, G4) marked with a '0'. The lower staff is in bass clef with a 3/4 time signature. It begins with a whole note chord (C3, E3, G3) marked with a '2' below. The second measure is a half note (C3) marked with a '3' below. The third measure is a whole note chord (C3, E3, G3) marked with a '0' below. The fourth measure is a half note (C3) marked with a '0' below. The fifth measure is a dotted half note (C3) marked with a '3' below, and the sixth is a whole note (C3) marked with a '2' below.

The fourth system of musical notation consists of two staves. The upper staff is in treble clef with a 3/4 time signature. It begins with a whole note chord (C4, E4, G4) marked with a '4' above. The second measure is a whole note chord (C4, E4, G4) marked with a '0' above. The third measure is a half note (C4) marked with a '1' above. The fourth measure is a whole note chord (C4, E4, G4) marked with a '0' above. The fifth measure is a half note (C4) marked with a '3' above. The sixth measure is a dotted half note (C4) marked with a '3' above. The lower staff is in bass clef with a 3/4 time signature. It begins with a whole note chord (C3, E3, G3) marked with a '3' below. The second measure is a half note (C3) marked with a '0' below. The third measure is a whole note chord (C3, E3, G3) marked with a '0' below. The fourth measure is a half note (C3) marked with a '2' below. The fifth measure is a dotted half note (C3) marked with a '3' below, and the sixth is a whole note (C3) marked with a '0' below.

П'ЄСКА ДЛЯ ДВОХ ГІТАР

Ф.Каруллі

Allegro

i m p m i m i p p p i m

The musical score is written for two guitars (I and II) in a 4/4 time signature with a key signature of two sharps (F# and C#). The tempo is marked 'Allegro'. The melody is written in the treble clef of guitar I, with lyrics 'i m p m i m i p p p i m' above it. The dynamics range from *mf* (mezzo-forte) to *f* (forte) and *p* (piano). The score includes numerous fingerings (numbers 1-4) and rests. The guitar II part provides harmonic support with chords and bass lines. The piece concludes with a final cadence in guitar I.

МАЛЕНЬКА П'ЕСА ДЛЯ ДВОХ ГИТАР

Ф.Карулли

Andante

i m i a m i p a m i a m i m i

a m i m i m a m

«ТЫ ПОЙДИ, МОЯ КОРОВУШКА, ДОМОЙ»

російська народна пісня

обр. О.Іванов-Крамського

Andante

tr

tr

tr

System 1: Three staves of music. The top staff features a melodic line with eighth-note patterns. The middle staff provides a counter-melody with similar rhythmic values. The bottom staff contains a bass line with chords and single notes.

System 2: Three staves of music. The top staff continues the melodic line with eighth-note patterns. The middle staff continues the counter-melody. The bottom staff continues the bass line with chords and single notes.

System 3: Three staves of music. The top staff concludes the melodic line with a final note. The middle staff concludes the counter-melody. The bottom staff concludes the bass line with a final chord and note.

ЗМІНИ

Е.Торлаксон

Andante

The first system of musical notation consists of two staves. The upper staff is in treble clef with a 4/4 time signature, containing a melodic line of quarter and eighth notes. The lower staff is in bass clef, featuring a complex accompaniment with chords and triplets, including a 3/4 time signature change.

The second system continues the musical piece. The upper staff shows a melodic line with eighth and quarter notes. The lower staff features a bass line with chords and triplets, including a 2/4 time signature change.

The third system of musical notation. The upper staff continues the melody. The lower staff has a complex bass line with multiple time signature changes (1/2, 3/4, 2/4, 3/4) and various rhythmic patterns.

The fourth and final system of musical notation. The upper staff concludes the melody. The lower staff features a bass line with chords and triplets, including a 2/4 time signature change.

ПОДОРОЖ У ПУСТЕЛЮ

Е.Торлаксон

Andante

The musical score is written for piano in 4/4 time. It consists of four systems of two staves each. The first system begins with the tempo marking *Andante*. The first staff of the first system contains notes with dynamic markings *p* and fingering *m*, *i*, *m*, and a triplet of 3. The second staff of the first system contains a steady eighth-note accompaniment. The second system continues the melody and accompaniment, with fingering 3, 0, and 1. The third and fourth systems complete the piece, ending with a double bar line.

ВАЛЬС

Е. Торлаксон

Andantino

First system of musical notation for the waltz "Вальс" by E. Torlakson. It consists of two staves. The upper staff is in treble clef and the lower in bass clef. The time signature is 3/4. The music features a series of chords in the right hand and a simple melodic line in the left hand. Fingering numbers 0, 1, and 2 are indicated above the notes in the right hand.

Second system of musical notation. Similar to the first system, it has two staves. The right hand part includes a triplet of eighth notes and a triplet of sixteenth notes. Fingering numbers 0, 1, 2, and 3 are shown. A slur is placed under the final two notes of the right hand part.

Third system of musical notation. It consists of two staves. The right hand part continues with chords, and the left hand part continues with a simple melodic line. Fingering numbers 0, 1, and 2 are indicated.

Fourth system of musical notation, the final system on the page. It consists of two staves. The right hand part ends with a triplet of eighth notes and a final chord. Fingering numbers 0, 1, 2, and 3 are shown. The system concludes with a double bar line.

ДОЩИК

О.Віницький

Allegretto

Fl. XII-

The musical score is written for Flute XII in 4/4 time. It consists of five systems, each with two staves. The first system is marked with a dashed line and a '1' above it. The music features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes with various fingerings and articulations. The tempo is marked 'Allegretto'. The key signature is one flat (B-flat major or D minor). The score includes various musical notations such as slurs, accents, and fingerings (1, 2, 3, 0, 2).

У ПОШУКАХ СОЛІ
ісландська народна пісня

Allegro

The musical score is written in 4/4 time and consists of four systems of two staves each. The first system includes dynamic markings: *m*, *i*, *m*, and *p*. The melody is primarily composed of quarter and eighth notes, with some rests. The accompaniment features a steady bass line with some chords and rests.

КОДА ПІСЛЯМОВА

Видатний музикант і педагог Ф. Таррега писав: «Той, хто з перших вправ буде домагатися досконалості в грі, досягне мети швидше, ніж нетерплячий учень, який нехтує правилами занять і необхідною самодисципліною. Усунення укоріненої помилки потребує більше зусиль, ніж старання не допускати її із самого початку». Якісні заняття надалі окупляться сторицею: виконавець придбає необхідні навички та впевненість, і майстерність музиканта буде зростати, викликаючи заслужене схвалення та захоплення слухачів.

Як сказав Лео Брауер про гітару в одному зі своїх інтерв'ю: «Це маленький оркестр, майже досконалий, яким треба навчитися керувати. Кажуть, що у неї дуже слабкий звук. Недолік це її або природна якість? Швидше – друге. Вона повертає різноманіттям барв, здатністю говорити про найінтимніше, найпотемніше. У неї є все, крім сильного звуку. Втім, її темброво-динамічні градації нас цілком задовольняють. Фактично гітара – один з небагатьох малих інструментів, які не тільки збереглися, а й розвиваються, ростуть. Сьогодні вона здатна говорити сучасною мовою, а спадщина її простирається від епохи Ренесансу до наших днів.

Ми воістину мільйонери, що володіють небаченим багатством репертуару, тембрових фарб, засобів виразності! Багато інструментів мають магію, але чи у багатьох є така історія? У нас є все!»

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агафшин П.С. Школа игры на шестиструнной гитаре / Агафшин П.С. – М. : Музыка, 1983. – 206 с.
2. Белова Е. Волшебный мир шести струн (избранные произведения для гитары) / Е. Белова, А. Карелин – М. : изд. В.Катанского, 2000. – 45 с.
3. Вещицкий П.В. Самоучитель игры на гитаре / Вещицкий П.В. – М. : Советский композитор, 1970. – 100 с.
4. Веницкий А. Детский джазовый альбом. Упражнения, этюды, пьесы, дуэты / Веницкий А. – М. : изд. В.Катанского, 2001. – 24 с.
5. Вільгельміні В.В. Шестиструнна гітара. 2 клас / Вільгельміні В.В. – К. : «МузичнаУкраїна», – 1978. – 101 с.
6. Вільгельміні В.В. Шестиструнна гітара. Учбовий репертуар для підготовчого та першого класів музичних шкіл / Вільгельміні В.В. – К. : «МузичнаУкраїна», 1974. – 88 с.
7. Гуркин В.В. Шестиструнная гитара. Первый класс. Для музыкальных школ / Гуркин В.В. – Ростов-на-Дону : «Феникс», –1998. – 56 с.
8. Гуркин В.В. Шестиструнная гитара. Подготовительный класс. Для музыкальных школ / Гуркин В.В. – Ростов-на-Дону : «Феникс», –1998. – 56 с.
9. Иванов-Крамской А.И. Школа игры на шестиструнной гитаре / Иванов-Крамской А.И. – Ростов-на-Дону : «Феникс», –1979. – 154 с.
10. Каркасси М. Школа игры на шестиструнной гитаре / Каркасси М. М. : Советский композитор, 1990. – 152 с.
11. Пухоль Э. Школа игры на шестиструнной гитаре / Пухоль Э. – М. : Советский композитор, 1977. – 192 с.
12. Eythorsson S. The first Guitar Milestone. The Guitar School / Eythorsson S. – Iceland, 2000. – 43 с. www.eythorsson.com.
13. Thorlaksson E. Guitar Tunes. Folk songs from all over / Thorlaksson E. – Iceland, 2000. – 35 с. www.eythorsson.com.

ЗМІСТ:

ВІД УПОРЯДНИКІВ	3
ІНТРОДУКЦІЯ «Знайомтесь, ГІТАРА!»	4
Будова гітари	10
Необхідно знати	17
РОЗДІЛ І «ОДНОГОЛОСНІ ТВОРИ»	25
ЧЕРВОНА КОРИВКА, <i>українська народна пісня</i>	25
«ХОДИТ ЗАЙКА ПО САДУ», <i>російська народна пісня</i>	25
«КАК ПОШЛИ НАШИ ПОДРУЖКИ», <i>російська народна пісня</i>	26
СУМНА ПІСНЯ, В.Гуркін.....	26
НЕ ЛЕТАЙ, СОЛОВЕЙ, <i>російська народна пісня</i>	26
ДУДАРИК, <i>українська народна пісня</i>	26
«Я ГУЛЯЮ», <i>російська народна пісня</i>	27
ПІВНИК, <i>російська народна пісня</i>	27
ЯЛИНКА, М. Красєв.....	27
«ТАМ ЗА РЕЧКОЙ, ТАМ ЗА ПЕРЕВАЛОМ», <i>рос. народна пісня</i>	27
ПРИЙШЛА ВЕСНА, <i>українська народна пісня</i>	28
САВКА ТА ГРИШКА, <i>білоруська народна пісня</i>	28
ОЙ, ДЖИГУНЕ, ДЖИГУНЕ, <i>українська народна пісня</i>	28
МОЛДАВСЬКА НАРОДНА МЕЛОДІЯ.....	28
СУЛКО, <i>грузинська народна пісня</i>	29
ЗОЗУЛЕНЬКА, <i>чеська народна пісня</i>	29
ЖУРАВЕЛЬ, <i>українська народна пісня</i>	29
ОЙ, ПІД ГОРОЮ, <i>українська народна пісня</i>	30
«СО ВЬЮНОМ Я ХОЖУ», <i>російська народна пісня</i>	30
СЛОВАЦЬКИЙ НАРОДНИЙ ТАНОК.....	30
ФРАНЦУЗСЬКА НАРОДНА ПІСНЯ.....	31
БІЛОРУСЬКИЙ НАРОДНИЙ ТАНОК.....	31
«СТЕПЬ ДА СТЕПЬ КРУГОМ», <i>російська народна пісня</i>	31
ГРАЛИ ДУДКИ, <i>чеська народна пісня</i>	31
ВІСЛА, <i>польська народна пісня</i>	32
МАЛЕНЬКИЙ ВАЛЬС, О.Іванов-Крамської.....	32
ЗОЗУЛЯ, <i>швейцарська народна пісня</i>	32
ПАСТУХ, <i>чеська народна пісня</i>	33
ЖАРТІВЛИВА, <i>молдавська народна пісня</i>	33
ПІД БУКОМ, <i>словацька народна пісня</i>	33
КАЗАЧОК, <i>український народний танець</i>	34
КОЛИ СВЯТІ МАРШИРУЮТЬ, <i>американська народна пісня</i>	34
«АХ, ЗАЧЕМ Я НЕ ЛУЖАЙКА», Дж. Перголезі.....	34
ЯНКА, <i>білоруський народний танець</i>	34
РЕВЕ ТА СТОГНЕ ДНІПР ШИРОКИЙ, <i>українська народна пісня</i>	35
ГУДЕ ВІТЕР ВЕЛЬМИ В ПОЛІ, М.Глінка.....	35
ЧИ ТИ ЧУЛА, ДІВЧИНОНЬКО, <i>українська народна пісня</i>	35

РОЗДІЛ II «БАГАТОГОЛОСНІ ТВОРИ»	36
ІСПАНСЬКИЙ ТАНОК, невідомий автор.....	36
АВСТРІЙСЬКА НАРОДНА ПІСНЯ, невідомий автор.....	36
ФРАНЦУЗСЬКА НАРОДНА ПІСНЯ, невідомий автор	36
АНГЛІЙСЬКИЙ ТАНОК, невідомий автор.....	37
НІЧ, <i>вірменська народна пісня</i>	37
ГАННУСЯ, <i>чеська народна пісня</i>	37
«КАК ПОД ГОРКОЙ», <i>російська народна пісня</i>	38
«ВО ПОЛЕ БЕРЕЗА СТОЯЛА», <i>російська народна пісня</i>	38
«ВО КУЗНИЦЕ», <i>російська народна пісня</i>	38
МЕНУЕТ, І.Крігер.....	39
ДВІ П'ЄСИ, Г.Беренс.....	39
ВАЛЬС, І.Кюфнер.....	40
ТАНОК, невідомий автор.....	40
КРОК ЗА КРОКОМ, <i>каталонський танок</i>	40
ДВІ П'ЄСИ, Д.Тюрк.....	41
НІМЕЦЬКИЙ ТАНОК, Обр. В.Гуркіна.....	41
ПІСЕНЬКА, О.Гурільов.....	42
МЕТЕЛИК, Р.Шуман.....	42
ХОРОБРИЙ ВІСЛЮК, <i>іспанський наспів</i>	42
НАРОДНА ПІСНЯ, <i>французька мелодія</i>	43
ВЕСЕЛА ЛЯЛЬКА, <i>каталонський танок</i>	43
СТАРИЙ МАК, <i>американська народна пісня</i>	43
ВЕСЕЛЕ СВІТЛО ЛАМПИ, <i>англійська народна пісня</i>	44
ДВОЗНАЧНИЙ, <i>іспанський наспів</i>	44
СІМ ПТАХІВ, <i>ісландська народна пісня</i>	44
МИСЛИВСЬКИЙ РІГ, <i>каталонський наспів</i>	45
МЕКСИКА, <i>мексиканська народна пісня</i>	45
ЛІСОВИЙ ТРОЛЬ, <i>каталонська народна мелодія</i>	45
СТАРОВИННИЙ ТАНОК, <i>французька мелодія</i>	46
СПІВА ЛЕБІДКА ДЛЯ ОРЛА, <i>ісландська народна пісня</i>	46
ОТРИМАЙТЕ ЛИСТА, <i>ісландська народна пісня</i>	46
ВЕСЕЛІ ДЗВОНИКИ, Д. П'єрпонт.....	47
ЧАРІВНИК, <i>ісландська народна пісня</i>	47
ПЕРШИЙ ТАНОК, <i>ісландська народна пісня</i>	47
ВЕСЕЛУН, Г.Ф.Телеманн.....	48
РУДА КОНЯЧКА, <i>ісландська народна пісня</i>	48
ПІСНЯ ЧУДОВИСЬКА, <i>ісландська народна пісня</i>	48
ЖИЛЕТИ, БРЮКИ ТА ВЗУТТЯ, <i>ісландська народна пісня</i>	49
ЛОНДОНСЬКИЙ МІСТ, <i>англійська пісня</i>	49
ПІСНЯ, <i>нідерландська мелодія</i>	49
ДЛЯ ДУЖЕ ДОВГИХ, Т.Х.Бейлі.....	50
ПРУССЬКИЙ ТАНЕЦЬ, <i>прусская народна мелодія</i>	50

АННА-МАРІЯ, ісландська народна пісня.....	51
РИБАЛКА, німецька пісня.....	51
СОНЯЧНИЙ ПРОМІНЬ, Ф.Йоде.....	52
НІ. НІ. НІ, зальцбургська пісня.....	52
ВУЛИЦЯ ЛАРЕДО, американська народна мелодія.....	53
ТРИ ЛИСТОЧКА, австрійська пісня.....	53
АНДАНТЕ, Р.Шуман.....	54
ВІТЕР ЩАСТЯ, шведська народна пісня.....	54
ВЕЧІР, угорська народна пісня.....	55
РАНОК НА ПАГОРБАХ І В ДОЛИНАХ, угорська народна пісня.....	55
ЧАРІВНЕ ЛЮСТЕРКО, латвійська народна пісня.....	55
КОРОВ'ЯЧИЙ ДЗВОНИК, норвезька народна пісня.....	56
МАЙСТЕР ЯКОБ, французька народна пісня.....	56
КОЛИСКОВА, ісландська народна мелодія.....	56
ТАНЕЦЬ ГНОМІВ, ісландська народна мелодія.....	57
ХОРОВОД, каталонська народна мелодія.....	57
ГАЛЕРА «П'ЄДРО», іспанська народна пісня.....	58
ТАТУСЬ, іспанська народна пісня.....	58
СВЯТО УРОЖАЮ, американська народна пісня.....	59
ДІВЧИНКА З БУФФАЛО, американська народна пісня.....	59
ДЖЕССИ ДЖЕЙМС, американська народна пісня.....	60
О, СЮЗАННА, С.Г.Фостер.....	60
ТАЄМНІ ПРОГУЛЯНКИ, Й.Г.Гебауер.....	61
МИ ЙДЕМО НА СХІД СОНЦЯ, ісландська народна мелодія.....	61
ТАНЦЮВАЛЬНЕ СВЯТО, шведська народна мелодія.....	62
ДІДУСЕВА КАЗКА, ісландська народна мелодія.....	62
РОСІЙСЬКИЙ ТАНОК, Л.Бетховен.....	63
ТАНЕЦЬ, А.Хайнхофер.....	63
КАТАЛОНСЬКА ПІСЕНЬКА, каталонська народна мелодія.....	64
ПІСНЯ, О.Іванов-Крамської.....	64
ЛА ФОЛІЯ, невідомий автор.....	64
ГАЛЬЯРДА, невідомий автор.....	65
ВАЛЬС, Д.Агуадо.....	65
ПОЛЬКА, М.Каркассі.....	66
ДЕ МІЙ КАПЕЛЮХ?, Т.Егнер.....	66
Хосе Фернандо СОР (1778 - 1839).....	67
ВАЛЬС, Ф.Сор.....	68
ЕКОСЕЗ, М.Джуліані.....	68
ВАЛЬС, Ф.Карулі.....	69
АНДАНТИНО, М.Каркассі.....	70
ГАВОТ, Г.Телеман.....	70
ВАЛЬС, Н.Головіна.....	71
ОЙ ТИ, ДІВЧИНО, ЗАРУЧЕНАЯ, українська народна пісня.....	71

ПЛЕТУ Я СІТОЧКУ СВОЮ, невідомий автор.....	72
ХАЙ, ХАЙ, ХАЙ, <i>німецька пісня</i>	72
ЗАРАЗ ЛІТО, С.Вайзе.....	73
СОНЯЧНИЙ ЗАЙЧИК, Й.Шульц.....	73
НА ПРОГУЛЯНЦІ, С.Калдалонс.....	74
МІСЯЦЬ ВИСОКО В НЕБІ СЯЄ, <i>ісландська народна мелодія</i>	74
ЛЮБОВ, ЯК СОН, <i>ісландська народна пісня</i>	75
ДАТСЬКА КОРОНА, <i>ісландська народна пісня</i>	75
КОХАНА, <i>фінська народна пісня</i>	76
ВЕЛИКІ ОЧІ, <i>фінська народна пісня</i>	76
У ВІФЛІЄМІ НЕМОВЛЯ НАРОДИЛОСЬ, <i>датська народна пісня</i>	76
ГАРНИЙ МІСЯЦЬ, <i>німецька пісня</i>	77
Я ХОЧУ ЛЮБИТИ СВОЮ КРАЇНУ, Б.Портснейсон.....	77
НАШ СПАСИТЕЛЬ НАРОДИВСЯ, М.Люттер.....	78
РІЗДВЯНА ПІСНЯ, <i>австрійська народна пісня</i>	78
ШЛЯХ ДОДОМУ, Ф.Груббер.....	79
О, ИСУСЕ!, А.Бергрін.....	79
БІДНІ ПАСТУХИ, <i>французська народна пісня</i>	80
У ЗЕЛЕНИХ ДУПЛАХ, <i>датська народна пісня</i>	80
БУРЕ, Л.Моцарт.....	81
ВАЛЬС, М.Каркассі.....	81
ЛЕНДЛЕР, І.Кюфнер.....	82
ЇХАВ КОЗАК ЗА ДУНАЙ, <i>українська народна пісня</i> , обр. В.Гуркіна....	82
«ПОСЕЮ ЛЕБЕДУ», <i>російська народна пісня</i> , обр. В.Гуркіна.....	83
МЕНУЕТ, Х.Неефе.....	83
ПІСНЯ КОХАННЯ, І.Селеньї.....	84
ВАЛЬС, Ф.Шульц.....	84
ВАЛЬС, С.Рейхардт.....	85
ОЙ, ЗА ГАЄМ, ГАЕМ, <i>укр. народна пісня</i> , обр. А.Іванова-Крамського...	85
ЛЕНДЛЕР, Ф.Шульц.....	86
Антон Діабеллі (1781 - 1858)	86
МЕНУЕТ, А.Діабеллі.....	87
ЛЕНДЛЕР, І.Кюфнер.....	88
КОЛИСКОВА, І.Філіпп.....	88
Фернандо Каруллі (1770-1841)	89
АНДАНТИНО, Ф.Каруллі.....	90
ТАНЕЦЬ, Ф.Каруллі.....	91
Маттео Каркассі (1792 -1853)	92
ВАЛЬС, М.Каркассі.....	93
ТЕМА З ВАРІАЦІЯМИ, А.Сінополі.....	94
СКЕРЦО, А.Діабеллі.....	95
ВАЛЬС, Н.Іванова-Крамська.....	95

МАЛЕНЬКИЙ ВАЛЬС, В.Гуркін.....	96
ВАЛЬС, Ф.Каруллі.....	96
ЗЕЛЕНІ РУКАВИ, <i>старовинна англійська пісня</i>	97
ШУМИТЬ І ГУДЕ, <i>Українськанародна пісня</i>	98
СТОЇТЬ ГОРА ВИСОКАЯ, <i>українськанародна пісня, обр.В.Яшнєва</i>	98
ОЙ, ЛОПНУВ ОБРУЧ, <i>Українськанародна пісня</i>	99
ВАЛЬС, Ф.Каруллі.....	99
АНДАНТИНО, М.Каркассі.....	100
АНДАНТЕ, Ф.Сор.....	100
АЛЕМАНДА, В.Матієчка.....	101
РОНДО, Ф.Моліно.....	102
Олександр Іванов-Крамської (1912 - 1973)	103
Г'ЕСА, О.Іванов-Крамської.....	104
ПРЕЛЮД, М.Каркассі.....	104
ВАРІАЦІЯ, В.Моцарт.....	105
Діонісіо Агуадо Гарсія (1784 –1849)	105
ТЕМА І ВАРІАЦІЯ, Д.Агуадо.....	106
ПРЕКРАСНА КВІТКА, Л.Бетховен.....	107
ПРЕЛЮДІЯ, О.Іванов-Крамської.....	107
МАРШ, А.Діабеллі.....	108
СОНАТА, Д.Скарлатті , <i>транскрипція А.Сеговії</i>	108
МАРШ СОЛДАТИКІВ, Р.Шуман.....	110
МЕЛОДІЯ, Р.Шуман.....	110
Мауро Джуліані (1781-1829)	111
АЛЛЕГРО, М.Джуліані.....	112
Г'ЕСКА, Р.Шуман.....	112
ДІВКА В СІНЯХ СТОЯЛА, <i>ук.нар. пісня, обр.О.Іванова-Крамського</i>	113
Олександр Віницький (1950)	114
ПРИГОДА, О.Віницький.....	115
МАЛЕНЬКИЙ КОВБОЙ, О.Віницький.....	116
РОЖЕВИЙ СЛОН, О.Віницький.....	117
БОССА-НОВА, О.Віницький.....	118
СЮРПРИЗ, О.Віницький.....	119
ЧАПА, О.Віницький.....	120
БАБУСИНА СКРИНЬКА, О.Віницький.....	122
BELOVED LITTLE WORM FROM WILD STRAWBERRIES, О.Віницький.....	123
РОЗДІЛ III «ЕТЮДИ»	124
1. Ф.Сор.....	124
2. Ф.Сор.....	124
3. А.Шмідт.....	125
4. І.Кюфнер.....	125
5. О.Іванов-Крамської.....	125

6. Л.Панайотов.....	126
7. Ф.Сор.....	126
8. Б.Ковач.....	127
9. Н.Кост.....	127
10. Б.Ковач.....	127
11. В.Гуркін.....	128
12. Н.Кост.....	128
13. Х.Альберт.....	128
14. Ф.Каруллі.....	129
15. Д.Агуадо.....	129
16. М.Каркассі.....	129
17. Н.Кост.....	130
18. О.Іванов-Крамської.....	130
19. М.Каркассі.....	131
20. Д.Агуадо.....	131
21. А.Діабеллі.....	132
22. В.Гуркін.....	132
23. А.Діабеллі.....	133
24. Б.Ковач.....	133
25. А.Діабеллі.....	134
26. Н.Іванова-Крамська.....	134
27. А.Діабеллі.....	135
28. А.Діабеллі.....	135
29. Ф.Сор.....	136
30. М.Джуліані.....	136
31. Ф.Сор.....	137
32. А.Діабеллі.....	137
33. О.Віницький.....	137
34. А.Діабеллі.....	138
35. О.Віницький.....	138
36. Б.Ковач.....	139
37. Д.Агуадо.....	139
38. Ф.Сор.....	140
39. О.Віницький.....	141
40. О.Віницький.....	141
41. О.Віницький.....	142
42. А.Діабеллі.....	143
43. О.Віницький.....	143
44. О.Віницький.....	144
45. О.Віницький.....	144
РОЗДІЛ ІV «АНСАМБЛІ».....	145
СТАРОВИННА ФРАНЦУЗСЬКА ПІСНЯ, невідомий автор.....	145
БУРЕ, Л.Моцарт.....	146

МЕНУЕТ, Г.Телеман.....	147
П'ЕСА, Ф.Карулли.....	148
ЕКОСЕЗ, І.Кюфнер.....	149
САРАБАНДА, А.Кореллі.....	150
КАНОН, Ю.Кепітіс.....	151
МЕЛОДІЯ, Ш.Чоколаї.....	151
АНДАНТЕ, І.Кюфнер.....	152
ПЛИВЕ, ПЛИВЕ ЧОВЕН, <i>аргентинська народна пісня</i>	153
П'ЕСКА ДЛЯ ДВОХ ГІТАР, Ф.Карулли.....	154
МАЛЕНЬКА П'ЕСА ДЛЯ ДВОХ ГІТАР, Ф.Карулли.....	155
«ТЫ ПОЙДИ, МОЯ КОРОВУШКА», <i>рос. нар. п. обр. О.Іванова-Крамського</i>	155
ЗМІНИ, Е.Торлаксон.....	157
ПОДОРОЖ У ПУСТЕЛЮ, Е.Торлаксон.....	158
ВАЛЬС, Е.Торлаксон.....	159
ДОЩИК, О.Віницький.....	160
У ПОШУКАХ СОЛІ, <i>ісландська народна пісня</i>	161
Кода «ПІСЛЯМОВА».....	162
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	163
ЗМІСТ.....	164

Навчальне видання

Салан Катерина Олександрівна,
Цимбал Сергій Вікторович

ГІТАРА КРОК ЗА КРОКОМ

*Навчально-репертуарний посібник
для гітаристів-початківців*

Підписано до друку
Формат 60×90/8
Папір офсетний. Гарнітура Таймс.
Наклад 50 прим.
Віддруковано з оригіналів